

Včelaření jako zájmová aktivita pro mladistvé ve Vazební věznici a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Brno

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. et Mgr. Lenka Kamanová

Vypracovala:

Lada Stehlíková

Brno 2017

**Na této stránce bude vložen originální formulář Zadání bakalářské práce.
Vystavený, podepsaný a orazítkovaný formulář Vám připraví vedoucí
bakalářské práce před jejím svázáním.**

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci: **Včelaření jako zájmová aktivita pro mladistvé ve Vazební věznici a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Brno**, vypracoval/a samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.

Jsem si vědom/a, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne 16. května 2017

Lada Stehlíková

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí práce Mgr. et Mgr. Lence Kamanové za metodické vedení, její cenné rady, připomínky a trpělivost při zpracování mé bakalářské práce. Dále děkuji své rodině, kolegům a blízkým za veškerou trpělivost, pomoc a podporu při studiu

Abstrakt

V bakalářské práci je zpracováno téma zájmové aktivity pro mladistvé ve Vazební věznici a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Brno (dále VVaÚpVZD Brno).

V teoretické části je jedním z cílů charakterizovat resocializační proces, jakožto jeden z cílů vězeňské služby a popsat práci jednotlivých pracovníků, kteří se na resocializaci vězňů podílejí. Dalším cílem teoretické části je představit věznice pro mladistvé a věznice s odděleními pro mladistvé a charakterizovat programy zacházení, které jsou základním nástrojem pro resocializaci vězňů. Jedním z druhů programu zacházení jsou zájmové aktivity, které jsou specifikovány v poslední kapitole teoretické části. Materiály použité v teoretické části jsou zejména odborné zdroje v tištěné i elektronické podobě, dále legislativní dokumenty vztahující se k problematice vězeňství a interní materiály Vězeňské služby ČR. Metodou zpracování teoretické části je pak analýza, syntéza a komparace použitých zdrojů.

Cílem praktické části bakalářské práce je navrhnout novou zájmovou aktivitu pro mladistvé vězně, konkrétně pak program zaměřený na včelaření. Dílčím cílem je představení programů zacházení s mladistvými ve VVaÚpVZD Brno a zájmové aktivity pro mladistvé ve VVaÚpVZD Brno. Pro zpracování praktické části jsem využila interní dokumentaci zařízení, znalosti získané studiem, odborné knihy a časopisy o včelaření a vlastní praktické zkušenosti.

Klíčová slova

Resocializace, pracovníci vězeňské služby, mladiství, programy zacházení, zájmové aktivity, včelaření.

Abstract

The bachelor thesis contains the theme activity of interest for juveniles in the Custodial Prison and Institute for execution of retention detention. (below VVaÚpVZD Brno).

The main objectives in the theoretical part is characterization of the resocialization process as one of the objectives of the prison services, work description of employess involved in the resocialization of prisoners. Next objective of the theoretical part is introduction of prisons for juveniles and jail with department for juveniles as well as characterization of procesem of treatment program for juveniles, which is primary tool for resocialization of prisoners. One part of the treatment program are activites of interest, specified in the last chapter on theoretical part. Materials used in the theoretical part are mainly specialized sources in printed and electronic form., legislative documents realted to prison and internal materials of the Prison Service of the Czech Republic. The method of elaboration the theoretical part is the analysis, synthesis and comparison of used resources.

The objective of the practical part the bachelor thesis is to propose a new interest activities for juvenile prisoners, namely a program focused on beekeeping. A part objectives is the introducing of juvenile treatment programs in the VVaÚpVZD Brno and interest activities for juveniles in the VVaÚpVZD Brno. For the practical part I used internal documentation of organization, knowledge acquired through study, professional books and magazines about beekeeping and my own practical experience.

Keywords

Resocialization, The Prison service employee, Juveniles, Care program, Interest activities, Beekeeping.

Obsah

1	Úvod	12
2	Cíle bakalářské práce	13
2.1	Cíle teoretické části práce	13
2.2	Cíle praktické části práce	13
3	Materiál a metodika zpracování	14
3.1	Materiál a metodika zpracování teoretické části práce.....	14
3.2	Materiál a metodika zpracování praktické části práce	14
4	Vězeňská služba České republiky jako resocializační zařízení	15
4.1	Vězeňská služba ČR	15
4.2	Pojmy socializace a resocializace	16
4.3	Pracovníci vězeňské služby podílející se na resocializaci	18
4.3.1	Speciální pedagog.....	18
4.3.2	Pedagog volného času	19
4.3.3	Vychovatel.....	19
4.3.4	Vychovatel – terapeut.....	20
4.3.5	Sociální pracovník.....	20
4.3.6	Psycholog.....	21
5	Věznice pro mladistvé a věznice s odděleními pro mladistvé	23
5.1	Mladiství	23
5.2	Věznice pro mladistvé a věznice s oddělením pro mladistvé.....	24
6	Programy zacházení ve VS ČR	26
6.1	Pracovní aktivity.....	26
6.2	Vzdělávací aktivity	27
6.3	Speciální výchovné aktivity	29
6.4	Zájmové aktivity	30

6.5	Oblast utváření vnějších vztahů	30
7	Zájmové aktivity pro mladistvé jako součást resocializačního procesu ve VS ČR	32
7.1	Definice zájmové aktivity	32
7.2	Zájmové aktivity pro mladistvé ve VS ČR	33
8	Věznice Brno	35
8.1	Základní informace o VVaÚpVZD Brno	35
8.2	Mladiství ve VVaÚpVZD Brno	36
8.3	Programy zacházení s mladistvými ve VVaÚpVZD Brno	37
8.3.1	Preventivně výchovné programy	38
8.3.2	Vzdělávací činnosti	39
8.3.3	Sebeobslužné činnosti	39
8.3.4	Zájmové aktivity	39
8.3.5	Utváření vnějších vztahů	39
8.4	Zájmové aktivity pro mladistvé ve VVaÚpVZD Brno	40
9	Zájmová aktivita pro mladistvé „Včelaření“	42
9.1	Úvod	42
9.2	Kompetence, které mladiství získají	43
9.2.1	Odborné kompetence, které mladiství získají	43
9.2.2	Další kompetence, které mladiství získají	44
9.3	Metody výuky	45
9.4	Frekvence, délka jednotlivých setkání a místo výuky	46
9.5	Potřeby a materiál pro chov včel	46
9.6	Tematický plán	46
9.6.1	Leden	46
9.6.2	Únor	47
9.6.3	Březen	47
9.6.4	Duben	48

9.6.5	Květen.....	48
9.6.6	Červen.....	49
9.6.7	Červenec	49
9.6.8	Srpen	50
9.6.9	Září.....	50
9.6.10	Říjen.....	50
9.6.11	Listopad	51
9.6.12	Prosinec	51
9.7	Písemná příprava k zájmové aktivitě	52
9.7.1	Písemná příprava na zájmovou aktivitu k měsíci leden.....	52
9.7.2	Písemná příprava na zájmovou aktivitu k měsíci červen.....	53
10	Diskuse	56
11	Doporučení pro pedagogickou praxi	58
12	Závěr	60
13	Seznam použité literatury	62
A	Profilace věznic	66
B	Opatření, kterým se nezletilému ustanovuje opatrovník pro účely řízení před soudem	76
C	Týdenní plán preventivně-výchovných, vzdělávacích, sportovních a zájmových aktivit pro mladistvé	77
D	Vyhodnocení programových aktivit na oddělení „ A1“, v týdnu od 31. 10. 2016 do 6. 11. 2016.	79
E	Materiálové vybavení	81

Seznam obrázků

Obr. 1	Přehledná mapa s rozmístěním věznic v ČR	16
Obr. 2	Vývoj počtu mladistvých ve VVaÚpVZD Brno	37
Obr. 3	Opatření, kterým se nezletilému ustanovuje opatrovník pro účely řízení před soudem	76

Seznam tabulek

Tab. 1	Týdenní plán preventivně-výchovných, vzdělávacích, sportovních a zájmových aktivit pro mladistvé	77
Tab. 2	Vyhodnocení programových aktivit na oddělení „A1“, v týdnu od 31. 10. 2016 do 6. 11. 2016.	79
Tab. 3	Základní pomůcky a vybavení pro včelaření	81

1 Úvod

Tato práce je zaměřena na mladistvé delikventy ve VVaÚpVZD Brno. Zejména pak na zájmové aktivity, které jsou součástí programu zacházení s mladistvými a návrh nové zájmové aktivity včelaření. Navrhnout novou zájmovou aktivitu jsem se rozhodla po prostudování interní dokumentace VVaÚpVZD Brno a zjištění, že zájmových aktivit, je poskytováno jen malé množství. Téma včelaření jsem si vybrala z toho důvodu, že se o včelaření úzce zajímám. Domnívám se, že je pro přírodu a společnost velice důležité a prospěšné.

Cílem bakalářské práce je navrhnout novou zájmovou aktivitu pro mladistvé vězně, konkrétně pak program zaměřený na včelaření.

Teoretická část je zaměřena na resocializaci vězňů, popis jednotlivých funkcí zaměstnanců, kteří se na resocializaci podílejí, dále potom na rozdělení věznic, věznice pro mladistvé a věznice s oddělením pro mladistvé. Charakteristiku programů zacházení ve Vězeňské službě české republiky, jejich popis a ukázkou jednotlivých aktivit, které se ve Vězeňské službě České republiky používají. Vzhledem k tomu, že je moje bakalářská práce zaměřena na zájmové aktivity, je v teoretické části definice zájmové aktivity dle různých autorů. Také je zde ukázkou zájmových aktivit z některých věznic s oddělením pro mladistvé. Teoretická část byla vypracována pomocí studie, analýzy, syntézy a komparace odborné literatury vztahující se k vězeňství, k volnému času a k zájmovým aktivitám. Dále byla využita interní dokumentace VVaÚpVZD Brno a VS ČR.

Praktická část bakalářské práce vychází z podmínek práce s mladistvými ve VVaÚpZVD Brno, je zde znázorněn početní vývoj mladistvých ve VVaÚpZVD Brno, a je zaměřena na programy zacházení a jejich podrobnější popis, které se ve VVaÚpZVD Brno používají. Dále jsou zde uvedeny a popsány zájmové aktivity, které mají mladiství k dispozici. Hlavním cílem mé bakalářské práce a také praktické části, je zájmová aktivita včelaření, kterou jsem se snažila pro mladistvé navrhnout. Jsou zde popsány kompetence, které mladiství při této zájmové aktivitě získají, jak už odborné tak klíčové. Poté jsou zde popsány metody a forma výuky, cíle zájmové aktivity, frekvence, potřeby a materiál, který je k této aktivitě nezbytný. Hlavní součástí praktické části je potom tematický plán zájmové aktivity, kde se dozvíme, jaké znalosti a dovednosti se mladiství při včelaření naučí.

2 Cíle bakalářské práce

2.1 Cíle teoretické části práce

Cílem v teoretické části bakalářské práce, je charakterizovat resocializační proces, jakožto jeden z cílů Vězeňské služby české republiky a popsat práci jednotlivých pracovníků, kteří se na resocializaci vězňů podílejí. Dalším cílem teoretické části je představit věznice pro mladistvé a věznice s odděleními pro mladistvé a charakterizovat programy zacházení, které jsou základním nástrojem pro resocializaci vězňů. Jedním z druhů programu zacházení jsou zájmové aktivity, které jsou specifikovány v poslední kapitole teoretické části.

2.2 Cíle praktické části práce

Cílem praktické části bakalářské práce je navrhnout novou zájmovou aktivitu pro mladistvé vězně, konkrétně pak program zaměřený na včelaření. Dílčím cílem je představení programů zacházení s mladistvými ve VVaÚpVZD Brno a zájmové aktivity pro mladistvé ve VVaÚpVZD Brno.

3 Materiál a metodika zpracování

3.1 Materiál a metodika zpracování teoretické části práce

Pro zpracování teoretické části byla použita odborná literatura v tištěné i elektronické podobě, dále legislativní dokumenty vztahující se k problematice vězeňství a interní materiály Vězeňské služby české republiky. Metodami použitými v teoretické části bylo zejména studium zdrojů zmíněných výše, jejich analýza, syntéza a komparace.

3.2 Materiál a metodika zpracování praktické části práce

Pro zpracování praktické části byla použita interní dokumentace VVaÚpVZD Bro, dále byly využity znalosti získané studiem, odborných zdrojů o včelaření a vlastní praktické zkušenosti.

I. Teoretická část

4 Vězeňská služba České republiky jako resocializační zařízení

4.1 Vězeňská služba České republiky

Součástí Vězeňské služby České republiky (dále VS ČR) je Generální ředitelství, Střední odborné učiliště, Akademie VS ČR (pouze pro příslušníky a občanské zaměstnance), příslušníci justiční stráže (příslušníci, kteří zajišťují pořádek a bezpečnost v budovách soudů, státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti) a 37 věznic¹, které jsou rozděleny na věznice s dohledem, věznice dozorem, věznice s ostrahou a věznice se zvýšenou ostrahou. Blíže specifikováno v příloze A.

Od října 2017, by měla být do praxe uvedena nová vnější a vnitřní diferenciací věznic. V praxi by to mělo znamenat nové rozdělení věznic na věznice s ostrahou a věznice se zvýšenou ostrahou. Na základě rozhodnutí, se do věznic se zvýšenou ostrahou dostanou pachatelé s výjimečným trestem, pachatelé s minimálně osmiletým trestem za zvláště závažný zločin, členové organizovaných zločineckých skupin, nebo lidé odsouzení za úmyslný trestný čin, lidé, kteří utekli z vazby či z výkonu trestu. Ostatní odsouzení budou zařazeni do věznic s ostrahou. Ve věznicích budou poté komisí ředitele věznic rozděleni do skupin s nízkým, středním a vysokým stupněm zabezpečení.

¹ Bělušice, Brno, Břeclav, Břeclav-Poštorná, České Budějovice, Heřmanice, Horní Slavkov, Hradec Králové, Jiřice, Karviná, Kuřim, Kynšperk nad Ohří, Liberec, Litoměřice, Mírov, Nové Sedlo, Odolov, Olomouc, Opava, Oráčov, Ostrava, Ostrov, Pardubice, Plzeň, Praha Pankrác, Praha Ruzyně, Praha Ruzyně-Přílepy, Příbram, Rapotice, Rýnovice, Stráž pod Ralskem, Světlá nad Sázavou, Teplice, Valdice, Vinařice, Všehrady a Znojmo

ORGANIZAČNÍ JEDNOTKY

Obr. 1 Přehledná mapa s rozmístěním věznic v ČR
 (VS ČR [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-12-11] Dostupné z: <http://www.vscr.cz/oj/>)

Nástupní věznice a vazební věznice jsou určeny jak pro ženy, tak pro muže. Oddělení věznic jsou rozděleny podle pohlaví, povahy trestu nebo věku (ženy, vazba, volná vazba, trest, mladiství). Věznice určené pouze pro ženy se nachází ve Věznici Ruzyně – Velké Přílepy a pro ženy a matky s dětmi se nachází ve Věznici Světlá nad Sázavou. Věznice výhradně pro mladistvé obviněné a odsouzené je ve Věznici Všehrdy. Mladiství dále vykonávají trest odnětí svobody ve Věznici Pardubice a Heřmanice.

4.2 Pojmy socializace a resocializace

Havlík (2002, s. 45) uvádí, že **socializaci** jednotlivce ve vývoji jeho života je jeho celoživotním biologickým, psychickým a sociálním zráním. Sociálním zráním chápeme přebírání rolí, s nimi spojených pravidel a hodnot odpovídajících věku a pohlaví, zájem na jejich vymezování, předjímání rolí budoucích, (hrou, studiem, přípravou narození dítěte atd.), ale i nevyhnutelné zapomínání rolí, které již nejsou v určitém věku a situaci funkční. Do života kohokoli z nás zasahují jak události nečekané (nemoc, smrt blízkého), tak celospolečenské (krize, války, revoluce apod.). V „běžném vývoji“ jedince patří k nejdůležitějším takové, které se v určité společnosti týkají většiny. Jde o takové události (první den ve škole, svatba, narození dítěte, „prázdné hnízdo“, odchod do penze atd.), které průběh a prožívání každodennosti zásadně mění, a to způsobem charakteristickým pro množství lidí určité věkové skupiny, pohlaví, někdy i sociálního statusu. Neúspěšná socializace je

problémem jak pro jedince (sociální vyloučení), tak pro společnost (sociální odchylky).

Podle Sochůrka (2007, s. 61) se **resocializací** rozumí komplikovaný proces nápravy a změny nevyhovující socializace, která se v podmínkách určených pro vězně (penitenciárních) nazývá též korektivní socializací či penitenciární resocializací. Používá se proto, aby se rozlišila od resocializace u jedinců, kteří sice mají problém se socializací, ale ne natolik, aby jejich neuspokojivá socializace vyústila v páchaní trestné činnosti.

Jedlička a kol. (2004, s. 321) uvádí, že **resocializace** je proces, který vychází z předpokladu, že u jedince již došlo k určité socializaci, tedy ke styku se sociálními normami a hodnotami. Ne vždy však byly tyto hodnoty jedince ve shodě s těmi, jež zastává většinová společnost, což je dáno tím, že jedinec si mnohdy osvojoval hodnoty v rámci sociálních interakcí, které náležely skupině, se kterou byl nejvíce v kontaktu a které byly odlišné od hodnot, jež přijímala a akceptovala majoritní společnost.

Akademický slovník cizích slov (1995, s. 660) definuje **resocializaci** jako výchovné působení na pachatele trestného činu k jeho opakovanému zařazení do řádného života společnosti.

Velký sociologický slovník (1996, s. 924 - 925), považuje **resocializaci** jako další socializaci jedince, který obdobným procesem již jednou prošel. Může být z jeho strany úmyslná, vyvolaná a podporovaná snahou sžít se s novým sociálním prostředím, nebo samovolná, neuvědomovaná, bez snahy o regulaci a urychlení celého procesu. Rychlost a charakter průběhu resocializace závisí zejména na:

- míře rozdílnosti nového sociálního prostředí od původního, resp. předešlého,
- přizpůsobení dané osoby na sociální změnu a na ochotě měnit hodnotovou orientaci, podříditi se sociálním normám, převzít nové vzory chování a uznat nové autority,
- na přímosti nového sociálního systému vůči danému jedinci.

Resocializaci ve VS ČR zajišťují odborní pracovníci, kteří sestavují programy zacházení a z něho vyplývající aktivity a činnosti.

4.3 Pracovníci Vězeňské služby české republiky podílející se na resocializaci

Odborní pracovníci se formou práce s obviněnými a odsouzenými podílejí na procesu resocializace zprostředkováním různých odborných a terapeutických aktivit a činností, především v rámci programů zacházení, na jejichž sestavování se podílejí. K odborným pracovníkům věznice patří speciální pedagog, pedagog volného času, vychovatel, vychovatel – terapeut, sociální pracovník a psycholog. Podle Nařízení generálního ředitele (dále NGR) VS ČR 5/2016, o zaměstnancích a příslušnících Vězeňské služby ČR zabezpečujících výkon vazby, výkon trestu odnětí svobody a výkon zabezpečovací detence, jsou úkoly jednotlivých pracovníků stanoveny takto.

4.3.1 Speciální pedagog

NGR 5/2016 § 14, popisuje speciálního pedagoga jako odborného zaměstnance oddělení, který zaručuje u svěřených odsouzených odbornou úroveň realizace programu zacházení, je odborným poradcem ředitele věznice v oblasti pedagogických hledisek výkonu trestu. Po metodické stránce usměrňuje činnost vychovatelů a pedagogů volného času. Odpovídá, ve spolupráci s ostatními odbornými pracovníky, za úroveň odborného zacházení, stanovuje jednotlivým odsouzeným programy zacházení, vyhodnocuje je a aktualizuje je. Pracuje jednotlivě nebo se skupinami odsouzených. Mezi jeho další odborné činnosti patří především na základě rozhovorů, vypracování zpráv o odsouzených, vypracování pedagogického posudku a diagnostiku odsouzených v rámci kompletní zprávy, do které zahrne i doporučený program zacházení. V rámci měsíčního plánu upravuje přehled aktivit programu zacházení s určením času a místa. Zpravidla sleduje účast odsouzených na tomto programu a změny v chování. Jestliže dochází ke kladným změnám, podporuje je a upevňuje je. Navrhuje postupy, které vedou k prevenci a odstranění vzniku mimořádných událostí. Může vést další aktivity programu zacházení z oblasti speciálních, výchovných nebo vzdělávacích aktivit. Působí v poradně protidrogové prevence. Na základě podnětu odsouzených, zaměstnanců nebo na základě vlastních poznatků provádí orientační pedagogické pohovory, poskytuje pedagogickou poradenskou činnost. Speciální pedagog je přímo podřízen vedoucímu oddělení výkonu trestu (VS ČR, 2016).

4.3.2 Pedagog volného času

Pedagog volného času, podle NGR 5/2016 § 21, organizuje individuální a skupinové zájmové činnosti, sebeobslužné činnosti, popřípadě podle odbornosti a kvalifikace i terapeutické činnosti pro odsouzené. Podílí se na přípravě a realizaci zacházení s odsouzenými, dále se podílí na zpracovávání průběžného hodnocení programu zacházení odsouzených. Spolupodílí se na zkoumání důvodu vzniku mimořádných událostí ve vztahu k vězněným osobám a navrhuje patřičná opatření, která vedou k jejich řešení, prevenci a eliminaci. Sleduje účast odsouzených v programu zacházení a změny v jejich chování a podává informace ostatní zaměstnancům o důležitých skutečnostech. Organizuje různé hromadné akce volnočasového charakteru, ve spolupráci s ostatními zaměstnanci. Musí vést nejméně čtyři aktivity programu zacházení. Pedagog volného času je přímo podřízen vedoucímu oddělení výkonu trestu a je řízen speciálním pedagogem (VS ČR, 2016).

4.3.3 Vychovatel

Pracovní zařazení a činnosti vychovatele podle NGR 5/2016 § 48, jsou popsány takto. Vychovatel je důležitou osobou při práci s odsouzenými. Základním úkolem vychovatele je komplexní výchovná, vzdělávací, diagnostická a preventivní činnost zaměřená na celkový rozvoj osobnosti a na socializaci, resocializaci a reedukaci. Opatření optimálního vzdělávacího procesu odsouzených a uskutečňování protidrogové prevence v rámci věznice. Vychovatel plní při práci s odsouzenými samostatně, nebo s ostatními pracovníky spoustu úkolů, jako jsou například: vede jmenný a početní přehled svěřených odsouzených; vede osobní karty odsouzených, zapisuje do nich průběžně plnění programů zacházení a naplňování účelu výkonu trestu; podílí se na výběru odsouzených k zařazení do práce; zpracovává návrhy na povolení volného pobytu mimo věznici; ve spolupráci s psychologem se snaží nasměrovat odsouzené k tomu, aby změnili svůj dosavadní způsob života; sestavuje ve spolupráci s odbornými zaměstnanci konkrétní program zacházení, jemu svěřených odsouzených; navrhuje uskutečnění potřebných změn včetně aktualizace programu zacházení; zajišťuje přístup odsouzených k právním předpisům upravujícím výkon trestu a k vnitřnímu řádu věznice; motivuje odsouzené ke kázni, k upravenosti ubytovacích prostor a účasti odsouzeného na akcích mimo věznici, nebo přeřazení odsouzeného do jiné věznice; provádí kontrolu korespondence a balíčků, a zajišťuje jejich odesílání; zprostředkovává

vyřizování žádostí, stížností a podnětů a styk odsouzených s ostatními zaměstnanci věznice; zajišťuje odsouzeným vycházky a chodí s nimi na nákupy; podílí se a určuje výši sociálního kapesného u jednotlivých odsouzených; pravidelně navštěvuje pracoviště odsouzených s cílem zajištění potřebné spolupráce s mistry; zpracovává podklady pro jeho výstupní hodnocení.

Každý vychovatel má ve věznici na starosti svůj úsek, na kterém zabezpečuje vybavenost, chod a odstranění nedostatků a závad. Vychovatel je podřízen vedoucímu oddělení výkonu trestu a je metodicky usměrňován speciálním pedagogem (VS ČR, 2016).

4.3.4 Vychovatel – terapeut

Vychovatel – terapeut podle NGR 5/2016 § 50, je přímo podřízen vedoucímu oddělení výkonu trestu. Jeho práce je metodicky řízena psychologem, a proto se mu v náplni práce velice podobá. Více než polovinu své pracovní doby musí trávit v přímém styku s odsouzenými. Úkoly tohoto odborného pracovníka je realizace individuální a skupinové terapie v rámci terapeutických programů, jako jsou například drogové léčby, protialkoholní léčby a léčby patologického hráčství. Vybírá konkrétní metody a postupy přístupu k odsouzeným a metody léčby. Dalším úkolem vychovatele – terapeuta jsou speciální výchovné aktivity, které podporují takové aspekty a dovednosti, které odsouzeným pomohou k návratu do společnosti a které po propuštění umožní vést soběstačný život. Sleduje změnu chování a účast odsouzených na těchto programech. Podílí se na odhalování a zkoumání možných příčin vzniku mimořádných událostí u odsouzených. Vede nezbytnou dokumentaci o odsouzených. Musí vést nejméně tři speciálně výchovné aktivity programů zacházení (VS ČR, 2016).

4.3.5 Sociální pracovník

Úkoly sociálního pracovníka podle NGR 5/2016 § 19, jsou popsány takto. Jedná se o odborného zaměstnance oddělení, jeho základním úkolem je zmírnění problémů nebo odstranění pravděpodobných příčin jejich vzniku a příprava odsouzeného na propuštění. Znamená to, že se snaží o plynulý přechod odsouzených do řádného občanského života. Do náplně práce sociálního pracovníka patří, společně s ostatními odbornými zaměstnanci zpracovává konkrétní programy zacházení, podílí se na vyhodnocení účinnosti programů a navrhuje jejich změny. Poskytuje samostatné sociálně právní poradenství, provádí výchovnou a poradenskou

činnost pro odsouzené. Je garantem nepřetržité sociální práce, udržuje přímé pracovní kontakty s orgány státní správy, církvemi, charitativními a zájmovými občanskými sdruženími, jak v místě věznice, tak podle potřeby i v místě trvalého bydliště. Zprostředkuje příslušnému orgánu sociálně právní ochrany dětí pravidelné sledování vývoje dítěte, o které odsouzená žena pečuje ve věznici. Navazuje potřebné kontakty s blízkými osobami, podílí se na řešení sociálních problémů, u mladistvých odsouzených si vyžádá opis zprávy orgánu péče o mládež, se speciálním pedagogem zajistí řádnou školní docházku. Pomáhá odsouzeným při řešení rodinných a partnerských problémů. Vypracovává sociální diagnostiky a dokumentaci. Spolu s ostatními odbornými pracovníky rozhoduje o přerušení výkonu trestu u obviněných a povolování volného pohybu. Zajišťuje, aby měli odsouzení při propuštění osobní doklady. Sociální pracovník je podřízen přímo vedoucímu oddělení výkonu trestu, je odborným poradcem ředitele věznice v oblasti sociálně právních aspektů (VS ČR, 2016).

4.3.6 Psycholog

Popis činností psychologa je v NGRŘ č. 5/2016 § 16, popsána takto. Psycholog je odborníkem, který poskytuje u odsouzených odborné psychologické služby. Na základě psychologických poznatků, hodnotí odsouzené a umísťuje je do programu zacházení, který je pro ně vhodný. Na programech zacházení se i podílí. Také se podílí se na zkoumání vzniku příčin mimořádných událostí a navrhuje příslušná opatření k jejich řešení. Úkolem psychologa je zejména poskytovat psychologické poradenství nejen odsouzeným a obviněným, ale také zaměstnancům oddělení výkonu trestu. Dalšími úkoly, kterými se psycholog zabývá, jsou: provádí s odsouzenými psychologické pohovory; v potřebné míře psychologicky diagnostikuje svěřené odsouzené, zpracovává jejich psychologické posudky v rámci komplexní zprávy; provádí psychologickou diagnostiku na základě požadavků lékaře, podílí se na vytipování konfliktních a psychicky labilních odsouzených, na možné pachatele násilí, nebo oběti násilí; poskytuje psychologickou péči formou individuální nebo skupinové terapie; u odsouzených, kteří vykazují příznaky krizového stavu, sebepoškozování, nebo třeba odmítají stravu, provádí zvýšenou psychologickou péči; podílí se na návrhu k rozhodování o udělení přerušení výkonu trestu, o přemístování na jinou věznici, o možnosti povolování, kde je umožněn volný pohyb, nebo dočasného opuštění věznice; vede nezbytnou dokumentaci; podílí se na přípravě a realizaci výchovně terapeutického programu;

akreditovaný psycholog provádí na základě žádosti ředitele věznice psychologická posouzení uchazečů a zaměstnanců.

Psycholog je při výkonu své práce povinen dodržovat etické principy související s jeho profesí. Je přímo podřízen vedoucímu oddělení výkonu trestu a je odborným poradcem ředitele věznice v psychologických hlediscích výkonu trestu, a to z hlediska jak odsouzených, tak i zaměstnanců (VS ČR, 2016).

5 Věznice pro mladistvé a věznice s odděleními pro mladistvé

5.1 Mladiství

Podle Říčana (2005, s. 273-274), je věk mezi 11 až 20-22. rokem nazván věkem „Dospívání“. Dospívání je pak ještě rozděleno na „Pubescence“ (11-15 let), to je pojmenováno podle ochlupení (latinsky pubes) a „Adolescence“ (15 až 20-22 let). Do tohoto věku jsou zařazeni i mladiství. Adolescence pochází z latinského výrazu, která má význam dorůstání. V tomto období se rozvíjí rozum, socializace a identita. V rozumovém vývoji dospívá inteligence k formální logice, což znamená myslet abstraktně, nezávisle na obsahu. U socializace pozorujeme, že probíhá rychlejší tělesné pohlavní dozrávání, které je často provázeno bouřlivým citovým vývojem. Zároveň v tomto období adolescent začíná o svých citech přemýšlet. Toto období často provází vzpoura k „dospělým“ autoritám a zároveň se stávají jejich autoritami vrstevníci, kteří jsou jejich vzorem. U identity adolescent přemýšlí, kým vlastně je, kam by chtěl patřit, čeho chce v životě dosáhnout a jaký by chtěl být. Znamená to rozchod s názory a postoji, které si osvojil v dětství a které převzal od rodičů, nebo jiných vzorů.

Čačka (2000, s. 229) vysvětluje adolescenci jako fázi postupného vyhraňování a stabilizaci východisek sebeřízení. Podstatným úkolem adolescence podle něj je, dosažení zralé a kultivované osobnosti.

Další vymezení pojmu adolescence podle Heluse (2009, s. 253) je ten, že počátek tohoto období je spojován s plnou reprodukční zralostí a v jeho průběhu se většinou ukončuje tělesný růst. Důležitá kritéria pro adolescenci jsou hlavně kritéria psychologická, zde je hlavní znak dosažení osobní autonomie, potom kritéria sociologická, což znamená, že adolescent získává roli dospělého a také kritéria pedagogická, což je ukončení základního vzdělávání a získání profesní kvalifikace.

Podle Čápa a Mareše (2007, s. 236) je adolescence (věk přibližně od 15 do 20 let), popisována jako klidnější období než puberta (věk od 13 do 15 let). Toto období, není však bezproblémové, zahrnuje dva mezníky sociálního vývoje. V tomto období adolescent ukončuje povinnou školní docházku a v druhé polovině období může buď pokračovat ve školní docházce ať už učební obor, střední škola ukončená maturitou, gymnázium a posléze vysoká škola, nebo může nastoupit do

zaměstnání. Z biologického hlediska nejnápadnější změna proběhla v předešlém období, ale nyní dochází také k důležitým událostem, jako je třeba první pohlavní styk. Musí řešit další náročné životní situace a umět se s nimi vyrovnat.

Definice mladistvého podle zákona č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže, zní takto: „Za mladistvého je považován ten, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku.“ (Česko, 2003).

Z kriminalistického hlediska se tedy jedná o zvláštní skupinu obviněných a odsouzených, ve věku 15–18 let, na které se vztahují určité restriktce. Mezi ty nejdůležitější, patří nařízení o ochraně dat a nesdělovat informace o pachateli závažných trestních činů širší veřejnosti.

5.2 Věznice pro mladistvé a věznice s oddělením pro mladistvé

Ve VS ČR jsou věznice, které jsou přímo určené pro mladistvé. **Věznice pro mladistvé** je Věznice Všehrdy, kde je i Učiliště, Odborné učiliště a Střední odborné učiliště (dále jen SOU).

Odloučená pracoviště SOU VS ČR se nacházejí v Plzni, zde je učební obor pro rok 2014-2015: 23-51-E/01 Strojírenské práce, v Jablonci nad Nisou-věznice Rýnovice zde je učební obor pro rok 2014-2015: 23-56-H/01 Obráběč kovů, v Pardubicích, zde jsou učební obory pro rok 2014-2015: 31-59-E/02 Šití prádla a 65-59-E/02 Práce ve stravování, v Ostravě-věznice Heřmanice, zde je učební obor pro rok 2014-2015: 26-51-E/01 Elektrotechnické a strojně montážní práce, ve Valdicích, zde je učební obor pro rok 2014-2015: 23-56-H/01 Obráběč kovů, v Chomutově-věznice Všehrdy, zde jsou učební obory pro rok 2014-2015: 65-51-E /02 Práce ve stravování a 33-57-E/01 Dřevařská výroba, ve Světlé nad Sázavou, zde je učební obor pro rok 2014-2015: 31-59-E/02 Šití prádla a 69-54-E/01 Provozní služby, v Kuřimi, zde je učební obor pro rok 2014-2015: 65-51-E /02 Práce ve stravování. (VS ČR, 2015)

Ve VS ČR jsou také **věznice s oddělením pro mladistvé**, jsou to všechny vazební věznice, které mají vždy vyhrazené místo pro umístění obviněných a odsouzených mladistvých a dále jsou to tyto věznice: Vazební věznice a ústav pro výkon zabezpečovací detence Brno, Věznice Břeclav, Věznice Heřmanice, Věznice Ostrov nad Ohří, Věznice Pardubice, Věznice Plzeň a Věznice Světlá nad Sázavou.

Kromě povinné školní docházky, kterou jsou věznice mladistvým povinné zajistit, jsou pro mladistvé vytvářeny programy zacházení, které zahrnují i zájmové aktivity.

6 Programy zacházení ve VS ČR

Programy zacházení jsou základním prvkem resocializačního procesu ve VS ČR, proto bude v této kapitole zaměřena pozornost právě na ně. Programy zacházení pro mladistvé vychází z programu zacházení, který je stanoven Vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb. Podle této vyhlášky je obsah programu zacházení rozdělen na následující aktivity:

- pracovní aktivity,
- vzdělávací aktivity,
- speciální výchovné aktivity,
- zájmové aktivity,
- oblast utváření vnějších vztahů.

6.1 Pracovní aktivity

Nejprve se zastavíme u pracovních aktivit. Podle Hály (2005, s. 124) je cílem pracovních aktivit především vytvoření pracovních návyků u těch odsouzených, kteří si je doposud nevytvořili a současně uchování pracovních návyků u odsouzených, kteří před výkonem trestu pracovali. Smysluplná, dobře řízená a organizovaná práce rozvíjí pracovní návyky a s tím související vlastnosti osobnosti. Takto uspořádaná práce odsouzených, vykonávaná navíc v podmínkách odpovídajících mimovězeňskému standardu (a též spravedlivě odměňovaná), utváří v žádoucím směru vztah odsouzeného k práci vůbec (práce jako typicky lidská potřeba) i k práci jako prostředku uspokojování dalších potřeb a zájmů člověka (což evidentně u odsouzených osob nebývá samozřejmostí).

Pracovní aktivity mohou být provozovány na různých typech pracoviště. Rozdělují se na střežené pracoviště, zde jsou dva typy a to pracoviště vlastních vnitřních provozů věznice a pracoviště na základě smlouvy s jinými subjekty uvnitř věznice a na nestřežené pracoviště, tím je myšleno pracoviště mimo věznici, na základě smlouvy s jinými subjekty. Pracovní aktivity dále rozdělujeme na práce, které jsou potřebné k zajištění každodenního provozu věznice (jedná se o práce v kuchyni, v prádelně, úklid v prostorách věznice a jiné), nebo pracovní terapie, které jsou vedené zaměstnanci věznice s potřebným odborným vzděláním.

Odsouzený je zařazen do práce na základě rozhodnutí ředitele, nebo jeho zástupce. Tomuto rozhodnutí předchází doporučení odborných zaměstnanců, zda

odsouzený může být do zaměstnání zařazen, nebo nikoliv. U odsouzeného, který projeví zájem o práci a kterého chceme zaměstnat, se musí přihlížet k jeho zdravotnímu stavu, vzdělání, získané praxi, k délce trestu a sociální situaci. Také se přihlíží k tomu, zda odsouzený má skutečný zájem o práci, zda se dokáže přizpůsobit podmínkám pracovního zařazení a zda nemá nějaké problémy s plněním povinností při výkonu trestu. Odsouzený po zařazení do práce musí být prokazatelně poučen o bezpečnosti práce, musí znát bezpečnostní normy na pracovišti a musí být seznámen se svými právy a povinnostmi.

Vyhláška Ministra spravedlnosti, kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody č. 345/1999, §41, odstavec 3, předepisuje, že „*odmítnutí práce odsouzeným, který byl zařazen do práce, je závažným porušením povinnosti odsouzeného, za něž se zpravidla odsouzenému uloží kázeňský trest*“ (Česko, 1999). Odmítnout přidělenou práci může pouze odsouzený starší 65 let, v plném invalidním důchodu, trvale nebo dočasně práce neschopný. Práci také může odmítnout u soukromých subjektů, ne však u státních úřadů nebo firem.

Z programu zacházení VVaÚpVZD Brno, uvádím jako příklad pracovní aktivitu „**Chci pracovat!**“. Zdůvodnění potřeby zavedení aktivity je výchovný a vzdělávací význam práce, zejména fyzické, jak pedagogové zdůrazňovali v minulosti i současnosti. Fyzická práce obviněných je významným prostředkem zvláště mravní, estetické i tělesné výchovy. Cílem aktivity je soustavnou pracovní činností se snažit o kladný vztah k práci, vychovávat ke svědomitosti a odpovědnosti při vykonávané práci, vést k udržování pořádku v ubytovacích prostorách a učebnách a dvora věznice. Obsah aktivity je:

- úklidové práce na cele,
- úklidové práce veřejných prostor,
- úklidové práce v učebnách, dílně a tělocvičně,
- úklid v prostoru dvora věznice,
- sebeobslužné aktivity (žehlení, balení knih, práce s materiálem).

6.2 Vzdělávací aktivity

Podle Vyhlášky 345/1999 §36, odst. 4 se **vzdělávacími aktivitami** rozumí vzdělávání organizované školským zařízením, jako je například střední odborné učiliště, vzdělávání vedené zaměstnancem oddělení výkonu trestu (oddělení výkonu vazby a trestu), či vzdělávání v korespondenčních kurzech a v sítích základních, středních a vyšších odborných škol.

Aktivity vzdělávacího charakteru se zaměřují hlavně na možnost dokončit si základní vzdělání, popřípadě docházku zvláštní školy. Dále mají odsouzení možnost vyučit se ve vybraných oborech, navštěvovat rekvalifikační kurzy, kurzy rozšiřující kvalifikaci v dělnických profesích, nebo studovat střední školu. Pro tyto účely slouží Střední odborné učiliště, učiliště a odborné učiliště (dále SOU), které vzniklo na základě rozhodnutí Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR v roce 1996. Díky tomuto rozhodnutí škola, která byla zřízena již dříve (původní SOU, bylo zařazeno do sítě škol v roce 1983), získala možnost vydávat celostátně uznávaná vysvědčení a výuční listy. Tyto dokumenty o absolvování vzdělání se neliší od těch, které jsou vydávány ve školách mimo VS ČR. Není z nich patrné, že její osoba získala ve výkonu trestu odnětí svobody.

SOU, spojuje tři typy škol:

- střední odborné učiliště – učební obory pro absolventy základních škol,
- učiliště – učební obory pro ty, kteří základní školu ukončili v nižším než 9. ročníku,
- odborné učiliště – učební obory s upravenými učebními osnovami vzdělávající žáky ze zvláštních škol.

Dále SOU VS ČR podle zřizovací listiny a se souladem školského zákona organizuje kurzy na doplnění základního vzdělání poskytovaného základní školou a odborné kurzy k získání nebo rozšíření kvalifikace.

V programu zacházení VVaÚpVZD Brno jsem našla několik vzdělávacích aktivit. Pro ukázkou uvádím vzdělávací aktivitu „**Základy pravidel silničního provozu**“. Zdůvodnění potřeby zavedení aktivity: vzdělávací aktivita Základy pravidel silničního provozu je určena jak pro obviněné, kteří dosud nemají řidičské oprávnění, tak i pro obviněné, kteří již prošli klasickou autoškolou a jsou držiteli řidičského oprávnění. Provoz na pozemních komunikacích, resp. doprava je významný socializační prvek. Tato aktivita sehrává pozitivní roli při návratu obviněných do občanského života, kdy vytváří jejich vyšší šance a motivaci pro získání řidičského oprávnění, což v konečném důsledku přináší i lepší pozici na trhu práce, přičemž stabilní pracovní zařazení je v mnoha případech zásadní pro odklon od kriminogenních vztahů. V obecné rovině je nutno zmínit i to, že osvojení si pravidel silničního provozu je součástí gramotnosti každého jedince a v procesu vrůstání do většinové společnosti plní nezastupitelnou roli. Cílem aktivity je vybavit obviněné základními teoretickými vědomostmi v dané oblasti, případně tyto vědomosti oživit a prohloubit, poskytnout obviněným vědomosti, dovednosti a návyky potřebné k jejich uplatnění po návratu do občanského života, případně

motivovat je ke snaze získat po propuštění do občanského života řidičské oprávnění, ukázat jim cestu k sebevzdělávání a zvyšování kvalifikace, aktivovat obviněné ke smysluplné činnosti a smysluplnému trávení volného času. Obsah aktivity je osvojení základních teoretických pojmů jako:

- účastníci provozu,
- způsob jízdy,
- provoz ve zvláštních případech,
- přeprava osob a nákladu,
- úprava a řízení provozu,
- řidičská oprávnění a průkazy,
- silniční doprava,
- technické podmínky provozu,
- dopravní značky,
- situace na křižovatkách,
- ostatní související témata.

6.3 Speciální výchovné aktivity

Vyhláška 345/1999 Sb. §36, odst. 5 definuje **speciální výchovné aktivity** jako sociální, speciální pedagogické, psychologické a terapeutické působení, které je vedené zaměstnanci s potřebným odborným vzděláním, zaměřené zejména na:

- oblast příčin a důsledků páchaní trestné činnosti,
- rizika a kriminogenní potřeby,
- osobnost odsouzeného, nebo,
- změnu postojů, myšlení a chování odsouzeného.

Speciálně výchovné aktivity jsou uskutečňovány na všech odděleních věznic, největší uplatnění však mají na specializovaných odděleních pro odsouzené s duševními poruchami, poruchami osobnosti či poruchami chování. Uskutečňovány jsou také u osob drogově závislých, nebo u odsouzených s mentální retardací. Cílem těchto aktivit je snížení n recidivního chování u narušených osob a snížení nebezpečnosti odsouzených. Pomocí speciálně výchovných programů se odborní pracovníci snaží o zvýšení ochrany společnosti před jedinci propuštěných z vězení. (Biedermanová a Petras, 2011, s. 24)

Ve VVaÚpVZD Brno jsem našla projekt pro mladistvé, který spadá do této kategorie. Jedná se o projekt „**Program psychologické péče u mladých osob ve výkonu vazby**“. Provádí se formou skupinového sezení s psychologem.

Zdůvodnění zavedení aktivity: slouží k snadnější adaptaci mladých vězňených osob na vězeňské prostředí, přispívá k dobré atmosféře na oddělení a napomáhá k prevenci negativních pocitů z uvěznění. Cílem aktivity je zachování psychického zdraví a osobnostní integrity mladých osob ve výkonu vazby, podpora adaptačních mechanismů a prevence možných negativních událostí, které mohou negativní pocity z uvěznění generovat. Obsah aktivity je zaměřen na snižování stresu spojeného s výkonem vazby. Pomoc při řešení individuálních problémů skupinovou formou (problematika rodiny, vztahové problémy, psychosomatické problémy, problematika závislostí, problematika reintegrace do společnosti...). Tento program dále může zahrnovat témata jako sebepoznání, sociální poznávání, motivace, stereotypy, hodnoty, očekávání, zodpovědnost, konflikty a jejich řešení.

6.4 Zájmové aktivity

Podle Černíkové (2005, s. 87), zájmové aktivity obsahují nejrůznější formy skupinové a individuální zájmové činnosti, které jsou organizované a vedené zaměstnanci s potřebným odborným vzděláním, kteří rozvíjejí u odsouzených vědomosti, schopnosti a sociální dovednosti.

Zájmové aktivity jsou uskutečňovány v rámci jednotlivých oddělení podle aktuální nabídky a možností věznice. Jedná se o aktivity, jako jsou např. rukodělné, naučné a poznávací, orientované na kulturní a aktuálně společenské dění, nebo sportovně založené. Díky zájmovým aktivitám se mohou odsouzení seberealizovat a uvolňovat své vnitřní napětí. Cílem zájmových aktivit je snaha naučit odsouzené aktivně a smysluplně trávit jejich volný čas, tak aby i po propuštění, byli ochotni změnit svůj životní styl.

6.5 Oblast utváření vnějších vztahů

Podle vyhlášky 345/1999 Sb. §36, odst. 2, je **oblast utváření vnějších vztahů**, zaměřením pozornosti odsouzeného na vztah k rodičům, prarodičům, opatrovníkům, dětem, na sociální zázemí. Rozumí se tím udržování vztahů, ale také i v případě potřeby vytváření nových vztahů. Může se jednat i o další potřebné činnosti jako jsou akce mimo věznici, u bezdomovců možnost získání ubytování po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody a podobně.

Významnou součástí utváření vnějších vztahů je také součinnost věznic s charitativními organizacemi a sociálními kurátory. Ti všichni se snaží pomoci těm, kteří se po propuštění na svobodu, snaží hledat své uplatnění.

Tyto aktivity pomáhají k samostatnému životu odsouzeného po propuštění a mají nezastupitelnou roli v přípravě odsouzeného na budoucí pokud možno hodnotný život. Úspěch těchto aktivit závisí zejména na vůli odsouzeného se znovu začlenit do společnosti, na jeho sociálním zázemí, ale také na konkrétních pracovnících věznic.

Jako příklad uvádím aktivitu, která je uvedena v programu zacházení VVaÚpVZD Brno. Tato aktivita má název „**Sociálně pracovní poradenství**“. Zdůvodnění potřeby zavedení aktivity je přísun nových sociálně právních informací a nácvik sociálních dovedností. Cílem aktivity je rozvíjet a kultivovat osobnost obviněných, poskytnout jim vědomosti, dovednosti a návyky potřebné k jejich uplatnění v praktickém životě. Poskytnout základní vědomosti o podstatě a fungování demokratické společnosti a o právech a povinnostech jejích občanů. Poskytnout základní orientaci v právních předpisech a normách, potřebných v běžném životě a vytvářet u obviněných základy právního vědomí a občanské zodpovědnosti. Obsah aktivity je rozdělen do několika bloků, jako je:

- rodina, manželství,
- právní dokumenty občana – občanský průkaz, rodný list, ověřování listin
- a jiné,
- odbor sociální péče-sociální kurátoři,
- sociální zabezpečení, finanční gramotnost,
- praktické dovednosti – psaní životopisu, vyplnění pošt. poukázky, vyplnění žádosti a jiné,
- probační a mediační služba ČR,
- úřad práce – služby a činnost,
- patologické jevy ve společnosti.

7 Zájmové aktivity pro mladistvé jako součást resocializačního procesu ve VS ČR

7.1 Definice zájmové aktivity

Nejprve bych chtěla upřesnit, jak pojmají někteří autoři pojem zájmová aktivita (činnost).

Zájmové aktivity se uskutečňují ve volném čase daného jedince, který je podle Hájka a kol. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008, s. 10) definován jako mimopracovní činnost a takzvaný čas vázaný, který zahrnuje biofyziologické potřeby člověka, (spánek, osobní hygienu, nebo jídlo), dojíždění do zaměstnání, chod rodiny, provoz domácnosti a jiné nutné mimopracovní povinnosti. Volný čas je tedy doba, kterou má člověk sám pro sebe pro rozvíjení svých koníčků, zájmů, zábavy, nebo i pro zlepšení kvalifikace. Vážanský (2001, s. 26) uvádí, že volný čas znamená efektivně a svobodně využít čas, který je nezávislý na době spánku, zaměstnání a na době strávené uspokojováním přirozených a společenských potřeb.

V Průchově Pedagogickém slovníku (1995, s. 280) je zájmová činnost popisována jako rozvíjení specifických zájmů a koníčků, která je v organizovaných skupinách považována za záměrné vzdělání a v činnostech jednotlivce považována za nezáměrné vzdělání.

Pávková zájmovou činnost popisuje jako „cílevědomá aktivita zaměřená na uspokojování a rozvíjení individuálních potřeb, zájmů a schopností“ (Pávková, 2002, s. 92). Uskutečňuje se ve volném čase, jedince baví a přináší mu příjemné pocity a je vykonávána dobrovolně.

Černíková uvádí, že zájmové aktivity „obsahují nejrůznější formy individuální a skupinové zájmové činnosti organizované a vedené zaměstnanci s potřebným odborným vzděláním, kteří rozvíjejí u odsouzených schopnosti, vědomosti, sociální dovednosti, které jsou předpokladem naplňování integrativní funkce trestu odnětí svobody“ (Černíková, 2008, s. 102)

V psychologickém slovníku (Hartl, Hartlová, 2000, s. 27) je aktivita definována jako „pohyb, činnost jednání; u živočichů činnost zaměřená k uspokojování zákl. životních potřeb; u člověka se rozlišuje na uvědomovaná a neuvědomovaná.“ Dále Hartl a Hartlová (2000, s. 694) definují zájem, a to jako „schopnost trvalejšího zaměření, soustředění na určitou činnost s výrazným emočním doprovodem; stimuluje myšlení, paměť, vůli aj. psych. procesy.“ Podle tohoto slovníku by se dala

zájmová aktivita vyjádřit jako činnost, která je vykonávána cílevědomě, člověk k ní má citové vazby a která rozvíjí jeho schopnosti a dovednosti.

7.2 Zájmové aktivity pro mladistvé ve VS ČR

Zájmové aktivity se mohou ve věznicích lišit. Pro ukázkou uvádím některé zájmové aktivity pro mladistvé v jednotlivých věznicích:

Vazební věznice Liberec, má tyto zájmové aktivity: Sportovní aktivity, aktivity v multifunkční místnosti či na kulturní místnosti (šipky, fotbal, sledování TV).

Vazební věznice Ostrava, má tyto zájmové aktivity: společenské hry (u mladistvých obviněných se zaměřit na ovlivňování impulzivnosti v jednání, názorové nevyzrálости a nízkou úroveň tolerance k právům druhých lidí. Předcházet vzniku sporů mezi spolu vězňenými obviněnými mladistvými. Poznatky poté využívat při zacházení s obviněnými a odsouzenými ve VV Ostrava), PC kroužek (pracovat s operačním systémem MS Windows a základními kancelářskými aplikacemi-textovým editorem, případně i tabulkovým procesorem, vyzkoušet si psaní např. životopisu, motivačních dopisů apod.), Čtenářský kroužek (četba zvolené, případně doporučené literatury), Filmový kroužek (sledování vybraných televizních pořadů, videoprojekce, sledování DVD), Kroužek tvořivosti (zhotovování dekorativních a užitkových předmětů, práce s různými druhy materiálů, výroba předmětů využitelných v jiných aktivitách).

Věznice Pardubice, má tyto zájmové aktivity: sportovní kroužek (udržení a posílení kondice těla cvičením, nácvik kolektivních her v tělocvičně, případně na hřišti dle ročního období a klimatických podmínek-nohejbal, kopaná, sálová kopaná, florbal, líný tenis, badminton, stolní tenis, volejbal, pétanque), rukodělné činnosti (manuální tvůrčí činnost kompatibilní s „mužským světem“. Práce s dřevomateriálem a kovo-materiálem ve prospěch věznice nebo ve prospěch společnosti-výroba dřevěných hraček, drobné opravy vybavení věznice).

Vazební věznice Ruzyně, má tyto zájmové aktivity: filmový klub, keramický kroužek, výroba svíček, hudební kroužek, společenské hry, stolní tenis, sálová kopaná, florbal, šipky, kondiční cvičení.

Kostelej (2010) realizoval průzkumné šetření ohledně programů zacházení pro mladistvé ve věznicích, a to se 40 mladistvými pobývajícími ve věznici Všehrady. Jednalo se o kvantitativní výzkum. Zabýval se také otázkou zájmových aktivit. Zjistil, že mladiství odsouzení mají velký zájem o zájmové aktivity, především však o sportovní aktivity. Ve své práci také uvádí, že problémem je také

fakt, že před nástupem do výkonu trestu, většina z dotazovaných měla jako nejčastější zájmovou aktivitu hraní počítačových her. V prostředí věznice je pak pro vězně nutné přeorientovat se na rozdílné zájmové aktivity. Hlásenská (2012) se ve své kvalifikační práci zabývala mimo jiné zájmem vězňů o zájmové aktivity. Hlásenská pracovala s respondenty ze tří věznic – Brno, Kuřim a Břeclav. Zjistila, že věznice užívají v mnohem větší míře možnosti zájmových aktivit oproti vzdělávacím aktivitám. Celkem ze 143 odsouzených 117 z nich využívá zájmové aktivity a 26 z nich vzdělávací aktivity).

II. Praktická část

8 Věznice Brno

V bakalářské práci se bude věnovat programům zacházení ve Vazební věznici a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Brno (dále VVaÚpVZD Brno). Na začátek bych ráda podala základní informace o VVaÚpVZD Brno.

8.1 Základní informace o VVaÚpVZD Brno

Na stránkách VS ČR Věznice Brno se můžeme dozvědět, že mezi nejznámější stavby města, co se týká zajímavostí, se jistě po právu řadí Vazební věznice v Brně-Bohunicích. Její stavba byla dokončena v roce 1956 a jinak celkem normální městská čtvrť Bohunice, byla rázem zajímavější, díky této věznici. Co se týká vězeňství v Brně, můžeme počítat s dlouholetou historií, díky hradu Špilberk, který je hlavní dominantou města. Ve srovnání s nejstaršími věznicemi v ČR, jako je Věznice Valdice, která funguje již od roku 1857 a Věznice Mírov, která funguje od roku 1858, můžeme říct, že Věznice Brno patří spíše mezi věznice středního dospělého věku.

VVaÚpVZD v Brně-Bohunicích se zabývá výkonem vazby obviněných mužů, žen a mladistvých. Výkon trestu odnětí svobody vykonávají v Brně odsouzení, zařazení do věznice s dozorem (zde je kapacita 87 míst) a s ostrahou (s kapacitou 10 míst). Mimo to je ve VVaÚpVZD v Brně vyčleněna kapacita pro dočasně umístěné odsouzené (eskorty k jiným soudům, nástupy do výkonu trestu odnětí svobody apod.). Od roku 2005 je ve VVaÚpVZD Brno také v provozu oddělení se zesíleným stavebně-technickým zabezpečením pro odsouzené, zařazené do výkonu trestu s ostrahou. V roce 1997 byl zahájen provoz vězeňské nemocnice s rehabilitačním oddělením, dále jsou zde specializovaná oddělení (interním, infekčním, jednotkou intermediální péče a oddělením následné lékařské péče) a psychiatrickým pavilonem.

Celková ubytovací kapacita Vazební věznice Brno (stav k 29. 5. 2009, 4m2 na 1 osobu) činí 691 míst. Z toho je pro výkon vazby určeno 268 míst a pro výkon trestu 262 míst. Ve Vězeňské nemocnici VVaÚpVZD Brno je celkem 113 lůžek, z toho je 50 lůžek ve specializovaném pavilonu a 63 lůžek v psychiatrickém pavilonu. Současná naplněnost VVaÚpVZD Brno se v průměru pohybuje kolem stanovené kapacity.

Od 1.1 2009 byl ve Vazební věznici Brno zřízen Detenční ústav, který už je jen ve Věznici v Opavě. Detenční ústav měl ubytovací kapacitu 45 míst z toho 3 místa určená pro ženy. Od 1. 3. 2017 se kapacita míst snížila na 35 (muži i ženy). Nyní se jedná o rozšíření, které by se mělo začít realizovat od roku 2018. Jedná se o zařízení, které pečuje o lidi, kteří spáchali trestný čin, ale kvůli psychické poruše za to nejsou odpovědní a soud je nechce trestat. V detenčních ústavech mají pobývat také nebezpeční pacienti psychiatrických léčeben. Detenční ústav je sice ve správě Vězeňské služby, ale není to vězení. Jde o zdravotnické zařízení. O umístění do detenčního ústavu rozhoduje soud, toto rozhodnutí musí být každý rok revidováno.

Ve VVaÚpVZD Brno, včetně vězeňské nemocnice a detenčního ústavu, je zaměstnáno 664 zaměstnanců a příslušníků VS ČR (stav k 1. 5. 2016). Z toho je 158 příslušníků Justiční stráže a 293 příslušníků Vězeňské stráže (Vazební věznice a ÚVZD Brno, 2016).

8.2 Mladiství ve VVaÚpVZD Brno

Pro mladistvé ve VVaÚpVZD Brno je určeno oddělení A1, které je vybaveno kulturní místností s částí pro výuku, sportovní místností a keramickou dílnou. Zde mladistvý vykonávají všechny aktivity, které s nimi provádí speciální pedagog, vychovatel, psycholog a další pracovníci věznice. Vzhledem k tomu, že mladistvý bývají umístěny ve věznicích blízko domova, jejich počet se ve VVaÚpVZD Brno často mění.

Pro ukázkou přidávám graf, který monitoruje počet vězněných mladistvých od 30. 9. 2012 do 31. 3. 2015.

Obr. 2 Vývoj počtu mladistvých ve VVaÚpVZD Brno
 (VS ČR [online]. Brno: Vazební věznice a ÚVZD Brno, 2016, [cit. 2016-12-11]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/veznice-brno-20/informacni-servis-1568/statisticke-udaje-822/>)

8.3 Programy zacházení s mladistvými ve VVaÚpVZD Brno

Program zacházení s mladistvými a mladými dospělými 2016 vymezuje, jaké aktivity ve VVaÚpVZD Brno jsou prováděny a charakterizuje jednotlivé pojmy. Je zde popsán účel a cíl kompetence, kdo s mladistvými plní jednotlivé aktivity, jak se s mladistvými má zacházet a je zde vysvětleno, co obsahují jednotlivé aktivity, jako jsou preventivně výchovné programy, vzdělávací činnosti, sebeobslužné činnosti, zájmové aktivity a také je zde program na utváření vnějších vztahů.

Vychovatelé a specialisté organizují pro mladistvé zájmové, vzdělávací a sportovní aktivity tak, aby vhodným způsobem vyplnili jejich volný čas a umožnili uspokojit u většiny obviněných zájem o činnosti. Skupinové činnosti zajišťují vychovatelé a ostatní specialisté dle týdenních plánů (viz příloha C), které ve spolupráci s vychovateli a ostatními zúčastněnými sestavuje speciální pedagog. Podklady pro zpracování plánu předávají vychovatelé speciálnímu pedagogovi nejpozději do čtvrtky běžného týdne. Na každý následující týden je podle rozvržení směn vychovatelů týdenní plán doplněn a konkretizován tak, aby bylo do jednotlivých aktivit vhodným způsobem zapojeno co nejvíce mladistvých a mladých obviněných. Účast na jednotlivých činnostech je zaznamenávána do

výkazů o účasti a s týdenním vyhodnocením (viz příloha D), předkládána vedoucímu oddělení. Jednou z podmínek účasti na aktivitách je řádné chování a dodržování vnitřního řádu. Dalším faktorem pro sestavení skupiny je přihlídnutí k bezpečnostním opatřením (nebezpeční vězni) a dalším specifickým požadavkům, souvisejícími s výkonem trestu (typy vazeb, prvo nebo více trestání, společníci). Rozhodnutí o účasti obviněného na jednotlivé konkrétní aktivitě je pak na pracovníku VS, který tuto činnost organizuje. Podle Programu zacházení s mladistvými a mladými dospělými, jsou aktivity rozděleny takto.

8.3.1 Preventivně výchovné programy

Vykonává s mladistvými speciální pedagog a psycholog. Speciální pedagog s mladistvými provádí skupinové práce, které probíhají na učebně oddělení podle týdenního plánu. Speciální pedagog je garantem zajišťování povinné školní docházky ve výkonu vazby.

Práce speciálního pedagoga u mladistvých obviněných je zaměřena především k následujícím oblastem:

- Skupiny klubového typu - nácvik a rozvíjení komunikačních dovedností, techniky sebepoznávání, vytváření modelových situací (zaměření na různé konkrétní situace v rodině, ve škole, v partě), asertivní chování, sociální výcvik, sexuální výchova, problematika závislostí.

- Tématické a diskusní skupiny - současná situace obviněných, sociálně-právní poradenství, náhled do budoucnosti,

- Videotéka - filmy vztahující se k problémům

Psycholog u mladistvých obviněných se podílí na speciálních výchovných aktivitách tak, že doplňuje práci ostatních výchovných pracovníků v rámci své odborné praxe. Navrhuje speciální výchovné postupy při individuálním zacházení s mladistvými obviněnými na základě rozboru znalosti osobnosti mladistvého obviněného. Jednou týdně se věnuje skupinové terapii s mladistvými obviněnými, která je směřována k následujícím oblastem:

- získávání nové sebereflexe,
- budování zdravé hodnotové orientace,
- zlepšení vztahu s primární rodinou,
- vytvoření přiměřených očekávání do budoucnosti,
- práce s vlastními pocity a emocemi,
- mapování svých pozitivních a negativních vlastností,
- umění relaxace atp.

8.3.2 Vzdělávací činnosti

Vykonává s mladistvými speciální pedagog, popřípadě vychovatel. Ti poskytnou v případě zájmu obviněnému materiály ke studijním účelům jako např. učebnice pro výuku cizích jazyků, literaturu historickou, zeměpisnou aj., po dohodě s kmenovou školou, případně rodiči je věznice povinna umožnit výuku za účelem dokončení povinné školní docházky. Obsah vzdělávacích činností zahrnuje např.:

- český jazyk (pravopis, stylistika aj.)
- matematika (základní početní úkony, matematické hříčky)
- základy občanské výchovy a společenského chování
- sociální poradenství
- problematika právního vědomí včetně zákona o rodině
- základy stolování a vaření
- techniky arteterapie
- práce na počítači aj

Při všech vzdělávacích aktivitách jsou mladiství obvinění vedeni k tomu, aby si k obsahu činnosti shromáždili informace a podíleli se na každé činnosti.

8.3.3 Sebeobslužné činnosti

Vykonává s mladistvými vychovatel. Zde se mladiství učí přišívaní knoflíků, zašívání oděvů, nebo jak si vyžehlit oděv. Podílí se na úklidových pracích, drobných opravách a péči o květiny.

8.3.4 Zájmové aktivity

Vykonává s mladistvými speciální pedagog a vychovatel. Tyto aktivity jsou rozděleny do několika oblastí:

- čtenářské aktivity,
- výtvarné aktivity,
- hudební aktivity,
- tělovýchovné a sportovní aktivity.

8.3.5 Utváření vnějších vztahů

Cílem je utváření, udržení a posilování vztahu mladistvého a mladého obviněného s civilním světem, především rodinou, přáteli, sociálním kurátorem. Návštěv mladistvých a mladých obviněných se účastní podle potřeby i vychovatelé,

případně se návštěv účastní specialisté oddělení VV. Pokud rodiče projeví zájem, mohou se podílet ve spolupráci s pedagogem nebo vychovatelem na zajišťování společného postupu při řešení problémů vytypovaných mladistvých a mladých obviněných. Nedílnou součástí komplexní péče o obviněné je spolupráce se sociálními kurátory. Speciální pedagog se podle možnosti účastní soudních jednání.

8.4 Zájmové aktivity pro mladistvé ve VVaÚpVZD Brno

Ve VVaÚpVZD Brno, jsou tyto zájmové aktivity pro mladistvé. Mladiství se programů nemusí účastnit, jedinou výjimkou je povinná školní docházka.

Stolní tenis - zdůvodnění potřeby zavedení aktivity je efektivní využití volného času obviněných sportovními činnostmi, které udržují obviněné v kondici, ve vazbě silný motivační účinek i relaxační charakter. Cílem aktivity je udržovat fyzickou kondici obviněných v souvislosti s nedostatkem pohybu na celách, dát obviněným možnost zdokonalit se ve hře a rozvíjení volných vlastností, dodržování pravidel při hře. Obsah aktivity je hra stolního tenisu.

Dárky z hlíny - zdůvodnění potřeby zavedení aktivity je účelné využití volného času obviněných, umožnit obviněným zapomenout na starosti a problémy při aktivní smysluplné činnosti, dát prostor k realizaci talentovaným jedincům, zvyšovat estetickou úroveň společných prostor prostřednictvím vkusných výrobků. Cílem aktivity je umožnit obviněným účast na tvořivé činnosti, umožňující plastické a prostorové vyjádření, vést ke zlepšení manuální zručnosti a zvyšování znalostí, které pak mohou využít v dalším životě, rozvíjet estetické vnímání obviněných, kultivovat prostřednictvím tvorby sebe sama, zvyšovat estetickou úroveň společných prostor věznice prostřednictvím vkusných výrobků. Obsah aktivity je rozdělen do dvou částí:

- teoretická část-poučení o materiálu, studium literatury,
- praktická část-vlastní tvorba.

Kultura slovem i obrazem - zdůvodnění potřeby zavedení aktivity: aktivita slouží k relaxaci a odreagování obviněných. U mladistvých se uskutečňují se v odpoledních hodinách. Cílem aktivity je vyplnit volný čas aktivně, smysluplně a kulturně obviněných, zmírnění negativních důsledků vazby, podporovat pozitivní vztahy mezi obviněnými, nabídnou hodnotné literatury usměrňovat zájem obviněných o tzv. literaturu brakovou. Obsah aktivity je:

- čtenářské aktivity,

- sledování TV, videa,
- hra na hudební nástroje,
- společenské hry.

9 Zájmová aktivita pro mladistvé „Včelaření“

Ve VVaÚpVZD Brno jsou prioritní aktivity pro mladistvé zejména vzdělávací aktivity. Vzhledem k tomu, že pro zdravý rozvoj osobnosti jsou důležité i zájmové aktivity, rozhodla jsem se program zacházení rozšířit o novou zájmovou aktivitu „Včelaření“.

9.1 Úvod

Na úvod bych chtěla použít jeden citát od Wilhelma Bölscheho: *„Na světě jsou dvě největší záhady života, člověk a včely. Starší jsou včely.“*

Včelařství, jedno z nejstarších odvětví živočišné výroby se zabývá chovem včel. Jeho původním cílem byla produkce medu a vosku, časem přibýly další – pyl, mateří kašička, propolis (včelí tmel) a včelí jed. Teprve později byla doceněna opylovací činnost včel, která zajišťuje zvýšené výnosy ovoce a semen.

První zmínky o získávání medu nalezneme ve španělské jeskyni Cauveas de la Arana, kde postava bere včelám med z dutiny stromu. Stáří kresby se odhaduje na 15 000 let. Můžeme tu mluvit přímo i o včelaření, neboť kresba znázorňuje speciální nástroje na získání a přepravu medu, bez ohledu na to, jak primitivní byly.

1. náměstek ministra spravedlnosti, se zhlédl v norském vzoru vězeňství, kde jsou věznice s daleko mírnějším režimem a kde je četná podpora nových projektů a vzdělávání jak pro vězněné osoby, tak i pro zaměstnance věznic. U nás nelze zavádět přesný model jako v Norsku celoplošně, ale od 1. náměstka ministra spravedlnosti je velká podpora nových projektů, tedy i včelaření.

Realizací zájmové aktivity včelaření ve věznici, dosáhneme zkvalitnění a rozšíření stávající nabídky programu zacházení s mladistvými. Dalším benefitem této aktivity je získávání zdravých surovin pro odsouzené a zaměstnance.

Hlavním cílem aktivity je vést k aktivnímu a poctivému vykonávání svěřených činností při chovu včel, které potažmo povedou k zodpovědnému přístupu plnění i jiných činností a povinností.

9.2 Kompetence, které mladiství získají

Zájmová aktivita „Včelaření“ je zaměřena na osvojení si kompetencí spojených se včelařením. Mladiství získají odborné kompetence související s chovem včel. Naučí se zpracovávat včelí produkty, dbát na bezpečnost práce a ochranu zdraví při práci, jednat ekonomicky a v souladu se strategií trvale udržitelného rozvoje. Dále získají kompetence k řešení problémů, kompetence v oblasti vzájemné komunikace, sociální a personální, občanské kompetence, kompetence k pracovnímu uplatnění, kompetence využívat prostředky IT a pracovat s informacemi.

9.2.1 Odborné kompetence, které mladiství získají

Vykonávat pracovní činnost při chovu včel:

- obsluhování včelstva v průběhu celého včelařského roku,
- provádění výběru a chov včelích matek,
- identifikování chorob a škůdců,
- provádění údržby a oprava včelařských zařízení,
- vedení včelařské evidence související s chovem včel, užitkovostí, rozmnožováním a plemenářskou prací.

Zpracovávat včelí produkty:

- zvolení vhodné metody pro získávání včelích produktů,
- získávání a zpracování včelích produktů,
- evidování, skladování a expedice včelích produktů.

Dbát na bezpečnost práce a ochranu zdraví při:

- zdravotní stav mladistvých, zjistit, zda nejsou alergičtí na včelí bodnutí,
- znalost a dodržování základních předpisů týkajících se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a požární prevence,
- chápání bezpečnosti práce jako nedílné součásti péče o zdraví své i svých spolupracovníků a jednu z podmínek k získání či udržení certifikátu jakosti příslušných norem,
- upevňování zásad bezpečné práce a zdraví neohrožující pracovní činnosti,
- po rozpoznání nebezpečí úrazu nebo ohrožení zdraví být schopen zajistit odstranění závad a možných rizik.

Jednat ekonomicky a v souladu se strategií trvale udržitelného rozvoje, tzn., aby mladiství:

- doceňovali a šířili význam, účel a užitečnost vykonávané práce, její finanční a také společenské ohodnocení,
- zvažovali při plánování a posuzování jakékoliv činnosti možné náklady, výnosy a zisk, vliv na životní prostředí a sociální dopady,
- vždy efektivně hospodařili s finančními prostředky,
- nakládali s materiály, energiemi, odpady a jinými látkami ekonomicky a s ohledem na životní prostředí.

9.2.2 Další kompetence, které mladiství získají

Kompetence k řešení problémů:

- rozeznat problém, hledat řešení a příčiny, vytvářet si svoje mínění, pozorovat vlastní rozvoj při zdolávání problémů,
- řešit problémy samostatně s využitím logických, matematických postupů a zkušeností,
- kriticky myslet, umět se rozhodnout a být zodpovědný za svá rozhodnutí a výsledky svých činů.

Kompetence komunikační:

- vyjádřit své myšlenky a názory v logickém pořadí, projevovat se výstižně, souvisle a kultivovaně,
- poslouchat druhé lidi, vhodně reagovat, debatovat, umět odůvodňovat a obhajovat své názory, využívat dorozumívacích dovedností k vytváření vztahů,
- využívat informační a komunikační prostředky a technologie pro účinnou komunikaci.

Sociální a personální:

- pracovat ve skupině, spoluvytvářet pravidla kolektivní práce, vytvářet pozitivní prostředí v týmu,
- efektivně spolupracovat s ostatními při řešení určitého úkolu,
- podporovat sebevědomí a samostatný růst, řídit svoje konání tak, aby vedlo k pocitu sebeuspokojení a sebeúcty.

Občanské kompetence:

- uznávat názory druhých lidí, vážit si jejich osobních hodnot, odmítat útisk a neslušné zacházení,
- chápat principy zákonů a společenských norem, znát svá práva a povinnosti, chovat se zodpovědně v těžkých situacích a v situacích ohrožujících život a zdraví člověka,

- respektovat a chránit naše tradice a kulturní i historické dědictví.

K pracovnímu uplatnění:

- používat bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržovat pravidla, plnit povinnosti a závazky,
- posuzovat výsledky pracovní činnosti z hlediska funkčnosti, kvality, společenského významu, hospodárnosti, ale i z hlediska ochrany zdraví osob a životního prostředí,
- využívat zkušenosti a znalosti získané v jednotlivých vzdělávacích okruzích v zájmu vlastního rozvíjení i své přípravy na budoucnost.

Využívat prostředky IT a pracovat s informacemi:

- umět pracovat s osobním počítačem a jeho základním a aplikačním programovým vybavením,
- umět získávat informace z volných zdrojů, především pak s využitím celosvětové sítě Internet,
- pracovat s informacemi z různých zdrojů zpracovanými na různých médiích (tištěných, elektronických, audiovizuálních), s využitím prostředků informačních a komunikačních technologií,
- uvědomovat si nutnost posuzovat rozdílnou věrohodnost různých informačních zdrojů a kriticky přistupovat k získaným informacím, být mediálně gramotní.

9.3 Metody výuky

Zájmová aktivita bude využívat základní metody výuky a to metodu slovní, metodu názorně-demonstrační a metodu praktickou. Konkrétně se tedy bude jednat o skupinovou přednášku a vysvětlování s použitím odborné literatury, výkladový seminář s diskuzí, výuku s využitím multimediálních prostředků (DVD, televize, PC) a praktickou činnost práce se včelami.

Dále bude využita skupinová (kooperativní) metoda, kdy bude výuka založena na spolupráci mladistvých mezi sebou při řešení úkolů, ale také na komunikaci s lektorem. Cílem této formy bude zejména uvědomovat si dílčí zodpovědnost za skupinový projekt, dokázat vyřešit složitější problém a umět si vzájemně pomoci.

9.4 Frekvence, délka jednotlivých setkání a místo výuky

Aktivita bude realizována dvakrát týdně po dobu celého roku s časovou dotací pro teoretickou část nejméně 1 hodiny a pro praktickou část dle potřeby. Bude zpravidla realizována v místnosti určené pro teoretickou část, v dílně a lokalitě, kde jsou umístěny včelí úly.

9.5 Potřeby a materiál pro chov včel

Základní složkou pro chov včel jsou jednotlivá včelstva s úly. Dále je potřeba dostatečný venkovní prostor, prostor pro stáčení medu, uchovávání medu, uchovávání souší, výrobu rámků, získávání vosku. Pomůcky, jako je ochranný oděv, pomůcky potřebné ke stáčení medu, k výrobě rámků, k získávání vosku a další. Bližší specifikace v příloze C.

9.6 Tematický plán

Tematický plán je rozdělen podle měsíců, na teoretickou část a na praktickou část. V každém měsíci se budou mladiství učit novým dovednostem a kompetencím, které jsou potřeba ke včelaření. V daném měsíci je vždy uvedeno to, co dělá většina včelařů, takže se vychází z praxe. V teoretické části jsou pak uvedeny skutečnosti, které jsou k praxi potřeba vědět. U každého měsíce jsou také specifikovány cíle, kterých chceme u mladistvých dosáhnout.

9.6.1 Leden

Teoretická část zahrnuje:

- včelařství v českých zemích-historie a současnost,
- společenství včely medonosné,
- pomůcky a potřeby pro včelaření,
- úl, jeho části, vybavení a údržba,
- nemoci včel, prevence chorob a jejich léčení.

Praktická část zahrnuje:

- odběr vzorků měli k vyšetření, poslech včelstva v úlu, kontrola klidu na stanovišti, výroba rámků a drátkování, oprava úlů, natírání úlů, desinfekce úlů, tavení starých plástů, přebírání souší.

Cíle:

- seznámit s historií včelařství v dějinách lidstva,
- seznámit se s veškerými pomůckami, které se ve včelařství používají,
- seznámit s nemocemi včel a účinně je léčit,
- umět vyrobit rámký, opravit úly, vytavit staré rámký.

9.6.2 Únor

Teoretická část zahrnuje:

- bezpečnost práce a požární předpisy při práci u včel a se včelami,
- první pomoc při bodnutí včelou,
- biologie včely medonosné,
- pyl a jeho význam v životě včel,
- kontrolní prohlídky včelstev.

Praktická část zahrnuje:

- desinfekce okolí česna, kontrola podložek, nahlášení stanoviště včel na obecní úřad, výměna vosku za mezistěny, vložení strůpkové folie.

Cíle:

- umět dodržovat bezpečnost práce při práci se včelstvem,
- umět poskytnout první pomoc při bodnutí včelou,
- naučit se správné zacházet s nářadím a příslušenstvím včelaře,
- pochopit podstatu chovu včel a jeho potřebu a užitečnost pro přírodu a člověka,
- seznámit se se stavbou těla včely.

9.6.3 Březen

Teoretická část zahrnuje:

- umístění úlů,
- manipulace se včelami,
- proč chováme jen silná včelstva a jak je získáváme,
- škůdci včel,
- pastva včel, role včel v udržení a rozvoji kulturní krajiny.

Praktická část zahrnuje:

- založení nových stanovišť, kontrola spotřeby zimních zásob, dokrmování, kontrola včelstev, likvidace uhynulých včelstev, kontrola Varoa, přeléčení včelstev, nátěr zavíčkovaného plodu, kontrola souší, nácvik hledání matky.

Cíle:

- naučit se pohybovat v blízkosti včelstev,
- umět pracovat se včelami,
- umět provádět kontrolní prohlídky včelstev včetně diagnostiky nálezů,
- seznámit se se škůdci včel,
- znát druhy rostlin důležité pro pastvu včel a umět jich využívat.

9.6.4 Duben

Teoretická část zahrnuje:

- přirozený vývoj včelstev během roku,
- proč a jak podněcujeme včely,
- včelí zákon,
- jarní rozvoj včelstev,
- co potřebují včely k úspěšnému rozvoji.

Praktická část zahrnuje:

- jarní prohlídka včelstev, spojování včelstev, obnova díla, rozšíření včelstva, výměna nástavků, nahlášení na ZO počet včelstev.

Cíle:

- znát životní cykly života včel,
- umět pomoci včelám v jejich rozvoji,
- znát zákonitosti rozmnožování včel.

9.6.5 Květen

Teoretická část zahrnuje:

- přísun včelstev k zemědělským kulturám - kočování,
- instinkty včel,
- rojení,
- proti-rojová opatření,
- co s nalezeným rojem.

Praktická část zahrnuje:

- rozšíření včelstva, nasazení medníků, proti-rojová opatření, tvorba oddělků, usazování rojů, chov matek.

Cíle:

- znát podmínky a možnosti přísunu včelstev k zemědělským kulturám,
- umět regulovat rozmnožování včel,

- umět zacházet s roji.

9.6.6 Červen

Teoretická část zahrnuje:

- medobraní,
- zpracování včelích produktů,
- chováme matky.

Praktická část zahrnuje:

- odběr rámků s medovými plásty, stáčení medu, uskladnění medu, ztekucování medu, kontrola rojení, žádost o dotace.

Cíle:

- znát stavbu a složení rostlin,
- umět poznat zralost medu,
- naučit se zpracovat med a umět ho skladovat,
- vědět o možnosti výchovy mladé matky ve včelstvu,
- umět odebrat, zpracovat a uchovat pyl, propolis, mateří kašičku.

9.6.7 Červenec

Teoretická část zahrnuje:

- měření včelstev-plodu a zásob,
- podletní dodání letních zásob,
- biologie rostlin,
- včelařství a legislativa.

Praktická část zahrnuje:

- příkrmování včelstev, chování matek, tvorba oddělků, výměna matky, ochrana včelstva před loupeží, kontrola zdr. stavu včelstev, sledování spadu roztočů, léčba formidolem.

Cíle:

- znát zákonitosti pro přežití včelstva v zimním období,
- umět rozpoznat aktuální vývojové stadium včelstva,
- umět rozpoznat neperspektivní matku pro další chov včel,
- znát stavbu, složení rostlin a jejich význam pro včelaření.

9.6.8 Srpen

Teoretická část zahrnuje:

- klasifikace včelstev-podněcování,
- úprava sedliště včelstev,
- příprava roztoků, zakrmování,
- výměny matek.

Praktická část zahrnuje:

- prevence loupeží, podletní prohlídka, doplnění zásob, spojení včelstev, záložní včelstva, kontrola plodování - výměna matek, odstranění medníku, uspořádání plodiště, odebrání pylu z úlu, kontrola zdravotního stavu, přeléčení včelstev.

Cíle:

- naučit se vyměnit matku v úlu,
- umět připravit sedliště včelstev,
- umět připravit krmení pro včelstva.

9.6.9 Září

Teoretická část zahrnuje:

- příprava včelstev na zimu,
- úprava plodišť, diagnostika množství roztočů,
- administrativa spojená se včelařstvím.

Praktická část zahrnuje:

- dokrmění včelstev, zajištění větrání úlu, ochrana před hlodavci, kontrola včelstev, posílení včelstev oddělky, výměna matek, žádost o dotaci, registrační list ČSCH.

Cíle:

- umět požádat o dotaci na rozvoj včelaření,
- umět zpracovat a dokládat statistické údaje pro ZO,
- vědět za jakých podmínek lze prodávat včelí produkty,
- vědět co upravuje legislativa ve vztahu k včelařství.

9.6.10 Říjen

Teoretická část zahrnuje:

- jaké záznamy vedeme o včelách, příprava fumigace,
- práce se soušemi,
- údržba pomůcek a potřeb pro včelaření,
- včelařova dílna a jeho práce se dřevem.

Praktická část zahrnuje:

- prevence loupeží, uskladnění souší, šíření souší, přeléčení včelstev (fumigace), úklid ve skladu medu a ostatního příslušenství.

Cíle:

- umět vyplnit úlový výkaz,
- naučit se desinfikovat a uskladnit souše pro další sezónu,
- naučit se udržovat pomůcky a potřeby pro včelaření v hygienicky nezávadném stavu,
- naučit se základní truhlářským dovednostem pro údržbu a obnovu úlů a příslušenství ze dřeva.

9.6.11 Listopad

Teoretická část zahrnuje:

- vosk a jeho zpracování,
- ochrana díla před škůdci,
- využití informační a komunikační technologie ve včelařství,
- desinfekce úlů a příslušenství.

Praktická část zahrnuje:

- šíření včelího díla, desinfekce plástů formalínem, zužování česů, zábrany proti myším a ptákům, kontrola klidu ve včelnici, přeléčení - varoa, zpracování vosku, výroba rámků, drátkování, údržba úlů, desinfekce úlů a příslušenství, vyzvednutí dotace.

Cíle:

- umět vytavit vosk, ochránit ho před škůdci a umět ho uskladnit,
- naučit se využívat informačních technologií pro získávání nových poznatků a dovedností v oblasti včelaření.

9.6.12 Prosinec

Teoretická část zahrnuje:

- med, druhy medu jeho upotřebení,
- včelařství a podnikání,
- vliv včelích produktů na zdraví člověka,
- využití medu v kuchyni.

Praktická část zahrnuje:

- přeléčení včelstev, diagnostika ze zimního spadu měli, očištění podložek.

Cíle:

- naučit se rozeznat druhy medu,
- umět využít včelí produkty v domácnosti a své zkušenosti uplatnit při jejich prodeji,
- znát pozitivní působení včelích produktů na zdraví člověka a umět své znalosti předávat při jejich propagaci,
- znát za jakých podmínek lze ve včelařství podnikat.

9.7 Písemná příprava k zájmové aktivitě

Pro ukázkou uvádím dvě písemné přípravy, každou na jiný měsíc.

9.7.1 Písemná příprava na zájmovou aktivitu k měsíci leden

Téma: výroba rámků a drátkování rámků.

Cíl učebního dne:

Afektivní: dodržovat bezpečnost při práci.

Psychomotorické: naučit se vyrobit rámky a umět rámky drátkovat.

Kognitivní: umět vysvětlit postup při výrobě a drátkování rámků.

Výukové metody: instruktáž, pozorování.

Kompetence: metoda řešení problému, samostatná práce mladistvých.

Organizační formy vyučování: skupinová.

Pomůcky: přířezy rámků, kladívko, hřebíčky, drát, mezerníky s hřebíčky, kleště štípací, děrovač rámků, forma na sbíjení rámků.

Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví: poučení o bezpečnosti práce, kontrola pracovního oděvu a obuvi, upozornění na možná rizika, která mohou nastat při plnění zadaného úkolu.

Časové rozvržení učebního dne:

7:30 – 8:00

Nástup skupiny.

Kontrola účasti.

Seznámení s tématem dne.

Seznámení se zásadami bezpečnosti práce.

8:00 – 8:15

Kontrola pracovního oděvu a obuvi.

Rozdělení do pracovních skupin.

8:15 – 9:00

Teoretické seznámení s výrobou rámků.

Praktická ukázka výroby rámků a drátkování.

9:00 – 11:00

Skupinová práce výroby rámků a drátkování.

11:00 – 13:00

Přestávka na oběd.

13:00 – 15:00

Pokračování skupinové práce při výrobě rámků a drátkování.

15:00 – 15:30

Úklid na pracovišti.

15:30 – 15:45

Závěrečné shrnutí a zhodnocení učebního dne.

Pochválit co se povedlo, upozornit na chyby, které mladiství dělali.

Zopakovat nejdůležitější body.

Způsob ověřování osvojení učiva a kritéria hodnocení:

Společná kontrola kvality provedené práce. Mladiství provedou sebehodnocení, rozeberou vzniklé problémy v průběhu plnění úkolu.

Sebereflexe

Zhodnotit, zda byla zvládnuta výuka a předvedení výroby rámků, jestli čas, který byl věnován vysvětlení, byl dostačující a výklad byl pochopen.

9.7.2 Písemná příprava na zájmovou aktivitu k měsíci červen

Téma: odběr rámků s medovými plásty a stáčení medu.

Cíl učebního dne:

Afektivní: dodržovat bezpečnost při práci.

Psychomotorické: naučit se odebírat rámky s medovými plásty, naučit se stáčet med.

Kognitivní: umět vysvětlit postup při stáčení medu

Výukové metody: instruktáž, pozorování

Kompetence: metoda řešení problému, samostatná práce mladistvých

Organizační formy vyučování: skupinová.

Pomůcky: včelařské rukavice, včelařská blůza s kloboukem, bedna včelotěsná, kleště zvedací, rozpěrák, smetáček, včelařský dýmák, cedník dvojitý, odvíčkovací stůl, vidlička odvíčkovací, plastová nádoba s výpustí, plastové nádoby s víkem na 25 kg medu, medomet, souše (prázdné rámký).

Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví: poučení o bezpečnosti práce, kontrola pracovního oděvu a obuvi, upozornění na možná rizika, která mohou nastat při plnění zadaného úkolu.

Časové rozvržení učebního dne:

7:30 – 7:45

Nástup skupiny.

Kontrola účasti.

Seznámení s tématem dne.

Seznámení se zásadami bezpečnosti práce.

7:45 – 8:15

Kontrola pracovního oděvu a obuvi.

Rozdělení do pracovních skupin.

Přesun na stanoviště k úlům

8:15 – 9:45

Odběr rámků s medovými plásty, zároveň vkládání souší do prostoru, kde byly odebrány rámký s medem, přesun do prostorů stáčení medu.

9:45 – 11:00

Praktická ukázka odvíčkování medových rámků a stáčení medu.

11:00 – 13:00

Přestávka na oběd.

13:00 – 15:00

Zopakování, jak se odvíčkovávají rámký s medem a následné stáčení.

15:00 – 15:30

Úklid na pracovišti.

15:30 – 15:45

Závěrečné shrnutí a zhodnocení učebního dne.

Pochválit co se povedlo, upozornit na chyby, které mladiství dělali.

Zopakovat nejdůležitější body.

Způsob ověřování osvojení učiva a kritéria hodnocení:

Společná kontrola kvality provedené práce. Mladiství provedou sebehodnocení, rozeberou vzniklé problémy v průběhu plnění úkolu.

Sebereflexe

Zhodnotit, zda bylo dostatečně vysvětleno odvíčkování rámků a následné stáčení medu, jestli čas, který byl věnován na vysvětlení, byl dostačující a výklad byl pochopen.

10 Diskuse

V rámci této části se budu věnovat zhodnocení návrhu zájmové aktivity včelaření.

Cílem práce bylo navrhnout zájmovou aktivitu s názvem „Včelaření“, která byla vypracovaná na základě zjištěných poznatků malého počtu zájmových aktivit pro mladistvé ve VVaÚpVZD Brno. Zájmové aktivity, které ve VVaÚpVZD Brno jsou, probíhají ve vnitřních prostorách věznice. Z toho důvodu jsem navrhla zájmovou aktivitu včelaření, protože se uskutečňuje z velké části ve venkovních prostorách.

Nikdy dříve jsem nevytvářela tematický plán na zájmovou aktivitu, proto jsem si vzala jako vzor jiné tematické plány pro aktivity, které se uskutečňují ve VVaÚpVZD Brno a také návrh programu včelaření z věznic, kde byl chov včel již vyzkoušen. Při tvorbě této aktivity jsem vycházela ze zkušeností, které jsem získala ze včelaření, protože je to můj vlastní koníček.

Tematický plán je sestaven tak, aby mladiství získali vědomosti a dovednosti k chovu včel. Je zde vytvořen takový postup, který se v běžné praxi při včelaření používá. Při jeho zpracování jsem se snažila, aby informace byly srozumitelné a logicky uspořádané v případě jeho použití. Samotný obsah jednotlivých témat zájmové aktivity je sestaven tak, aby mladiství postupně vedl k rozvoji jejich dovedností a posílení jejich sebedůvěry.

I když je zde popsáno, jak lze postupovat při zájmové aktivitě, není nikde zaručeno, že se nevyskytnou problémy. Ty se mohou objevit hlavně v praktické části aktivity. Zejména se jedná o alergickou reakci při bodnutí včelou. Tomuto lze předejít zjištěním, zda někdo není alergický a použitím vhodných ochranných pomůcek. Dalším problémem může být úhyn včelstva z důvodu nemoci. Řádnou pravidelnou prohlídkou lze zjistit, zda včelstvo není oslabeno parazity a popřípadě zahájíme léčbu. Jedním z dalších problémů, který může nastat, je nesprávné přezimování včelstva. Abychom tomuto předešli, musíme zajistit dostatek potravy pro včelstva a aby včelstva nebyla rušena v době zimního klidu. Také může dojít k několikanásobnému vyrojení včelstva a tím pádem zaniknutí tohoto včelstva. Vyrojení se řeší řádnou pravidelnou prohlídkou a případným vytvořením nového včelstva (oddělků). Jistě také nastanou problémy s mladistvými. Mohou se vyskytnout hádky ve skupině, které vyřešíme rozdělením skupiny. Nezáměr o právě probírané učivo, z toho důvodu je dobré mladistvé stále motivovat. Připomenout jim, jaké výhody včelaření má a že produkty které ze včelaření vyplývají, budou moci využít pro vlastní potřebu. Je zapotřebí zvážit i častější

opakování již probraného učiva, mladiství jsou často zaostalejší, než jejich vrstevníci z dobře fungujících rodin a s dobrým sociálním zázemím.

Domnívám se, že jsem cíle práce splnila a vytvořila návrh zájmové aktivity, který je ihned použitelný pro realizaci v praxi. Současně vidím jeho pozitiva i z hlediska adaptace k dané skupině a dalšího využití pro účely jiných věznic, nebo pro skupiny mladistvých mimo VS ČR.

Doufám, že tento návrh zájmové aktivity by byl vhodným a prospěšným programem pro mladistvé ve VVaÚpVZD Brno. Také si myslím, že by mohl posloužit jako inspirace pro další zájemce zabývající se touto problematikou, případně pro vedoucí mimoškolních kroužků, kteří se zajímají o to, jak mladiství tráví svůj volný čas.

11 Doporučení pro pedagogickou praxi

Zájmová aktivita není určena pouze pro mladistvé ve VVaÚpVZD Brno. Jistě se dá využít i v jiných věznicích, s dostatečnými venkovními prostory. Příkladem jsou věznice, kde je včelaření od loňského roku realizováno. Jedná se o Věznici Jiřice, Rýnovice a Stráž pod Ralskem. Tato zájmová aktivita by s velkou pravděpodobností nešla realizovat ve věznicích, které jsou přímo v centrech měst, jako například Věznice Heřmanice, Karviná, Vazební věznice Pankrác a Ruzyně. I když nynější výzkumy dokazují, že včelařit se dá i ve velkých městech. Zájmová aktivita se dá využít i mimo VS ČR, jako zájmový kroužek pro jiné mladistvé, stejné nebo podobné věkové kategorie.

Zájmová aktivita včelaření rozvíjí nejen kompetence přímo spojené se včelařením a zpracovávání včelích produktů, ale i kompetence, které mohou uplatnit v běžném životě. Jsou to zejména kompetence komunikační, jako je naučit se komunikovat s jinými lidmi, ale také umět vyjádřit své myšlenky. Kompetence k řešení problému, ty jsou zaměřeny na to, aby mladiství uměl rozeznat problém, uměl najít řešení problému a jeho příčiny. Jde zde také o to, aby uměl řešit problém sám a nespolehat se jen na pomoc ostatních. Jednat ekonomicky, což znamená, že by se měl naučit vždy efektivně hospodařit s prostředky, které mu jsou poskytnuty, ať už finanční, tak ostatní. Zvažovat při plánování, jak efektivně naložit s časem, jaké jsou náklady a výnos. Také se zde naučí občanské kompetence, jako jsou například uznávání názorů jiných lidí, vážit si osobních hodnot. Umět odmítnout útisk a neslušné zacházení, chápat společenské normy a zákony, znát svá práva a povinnosti, což je u mladistvých určitě důležité. Dále zde získají kompetence k pracovnímu uplatnění. Znamená to, že mladiství by si měl uvědomit důležitost vykonávání práce, její pravidelnost, která vede k ziskům a k získání nejen peněz, ale i různých produktů. Naučí se zde jak používat nástroje a materiály, které jsou pro danou práci potřeba, ale také ochranné pomůcky, které chrání zdraví a život při práci. Zúročí zde jak využívat zkušenosti a znalosti, které se při zájmové aktivitě naučili. Dále kompetence spojené s používáním IT prostředků a jak pracovat s informacemi. Umět získávat informace z různých zdrojů, ať už tištěných, nebo prostřednictvím internetu. Naučit se rozeznávat věrohodnost informací, které získají a jak s těmito informacemi nakládat.

Pedagog, který bude aktivitu provádět, by měl mít jak dostatečné teoretické, tak praktické znalosti z chovu včel. Také by bylo vhodné, aby měl k dispozici

kompetentního člověka, který včelaření rozumí a který pomůže v praktické části zájmové aktivity. Zejména při pravidelných prohlídkách, při tvoření oddělků, stáčení medu, zpracovávání vosku, při zakrmování a chystání včelstev k zimě a odebrání vzorků měli k vyšetření.

12 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo navrhnout novou zájmovou aktivitu a vypracovat tematický plán pro mladistvé, ve VVaÚpVZD Brno.

Úvodní teoretická část je věnována VS ČR, resocializaci ve VS ČR, pracovní náplni zaměstnanců, kteří se na resocializaci ve VS ČR podílejí a programy zacházení, jakožto prostředek resocializace. Dále je zaměřena na věznic pro mladistvé a věznic s oddělením pro mladistvé a popis některých zájmových aktivit pro mladistvé ve VS ČR. Pro teoretickou část jsem informace čerpala z literatury, která se zabývá resocializací a volnočasovými aktivitami. Dále jsem studovala interní dokumentaci VS ČR a programy zacházení z některých věznic, zejména pak programy, týkající se zájmových aktivit.

V praktické části jsem nejprve představila VVaÚpVZD Brno, posléze jsem se zaměřila na mladistvé ve VVaÚpVZD Brno, na programy zacházení pro mladistvé a na zájmové aktivity, které jsou ve VVaÚpVZD Brno nabízeny mladistvým. Prostudováním interních dokumentů, které se týkají programů zacházení, jsem zjistila, že zájmových aktivit, je nabízeno jen malé množství a jedná se o zájmové aktivity, které se odehrávají jen ve vnitřních prostorech věznice. Z toho důvodu, jsem se rozhodla, navrhnout novou zájmovou aktivitu „Včelaření“, která se odehrává z velké části na venkovním prostranství vězeňského areálu. Mám za to, že mnoho mladistvých odsouzených, by o tuto zájmovou aktivitu mohlo projevit zájem, díky možnosti opustit celu a vnitřní prostory věznice. Hlavním cílem praktické části bylo navrhnout tematický plán k této zájmové aktivitě, který je rozdělen podle měsíců na teoretickou a praktickou část a ukázka písemné přípravy na výuku. Popsat cíle zájmové aktivity, kompetence, které mladiství získají, metody výuky, formy vedení aktivity, frekvence a délka setkávání, potřeby a materiál nezbytný k zájmové aktivitě. Informace potřebné k praktické části jsem získala ze studia interní dokumentace VVaÚpVZD Brno, dále potom z návrhu včelaření z jiných věznic a z vlastních zkušeností získaných při včelaření.

Na základě výše uvedených skutečností se domnívám, že cíl teoretické části i praktické části bakalářské práce byl naplněn. Věřím tomu, že mnou vytvořený návrh zájmové aktivity by mohl rozšířit program zacházení pro mladistvé nejen ve VVaÚpVZD Brno, ale i v jiných věznicích a také mimo resort VS ČR. I když je včelaření z hlediska výchovného skvělý nápad, naše společnost je zaměřena spíše na potřebu zedníků, zámečníků, elektrikářů, instalatérů apod. Včelaření je přitom

důležitou součástí našeho života a včel jako takových je velice zapotřebí. Důležitost včel pro přírodu a člověka definoval Albert Einstein: *"Pokud by zmizely na zemi včely, zbývají lidem jen čtyři roky života."* Podle nynějších vědeckých závěrů, rozhodně to není přehnané tvrzení.

13 Seznam použité literatury

- BIEDERMANOVÁ, Eva a Michal PETRAS. *Možnosti a problémy resocializace vězňů, účinnost programů zacházení*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011. 99 s. ISBN 978-80-7338-115-8.
- ČAČKA, Otto. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. Brno: Doplněk, 2000. 380 s. ISBN 80-7239-060-0.
- ČÁP, Jan a Jiří MAREŠ. *Psychologie pro učitele*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. 656 s. ISBN 978-80-7367-273-7.
- ČERNÍKOVÁ, Vratislava. *Sociální ochrana: (kriminologický pohled na terciární prevenci)*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2005. 163 s. ISBN 80-7251-207-2.
- ČERNÍKOVÁ, Vratislava et al. *Sociální ochrana: terciární prevence, její možnosti a limity*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 256 s. ISBN 978-80-7380-138-0.
- ČESKO. *Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 345 ze dne 21. prosince 1999, kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody*. Dostupné z: https://is.jabok.cz/el/JA10/zima2013/S2041/um/345_1999_Sb..pdf.
- ČESKO. *Zákon č. 218 ze dne 25. června 2003 o soudnictví ve věcech mládeže*. Dostupné z: <http://zakony-online.cz/?s88&q88=all>.
- HAVLÍK, Radomír a Jaroslav KOŤA. *Sociologie výchovy a školy*. Praha: Portál, 2002. 176 s. ISBN 80-7178-635-7.
- HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Praha: Portál, 2008. 240 s. ISBN 978-80-7367-473-1.
- HÁLA, Jaroslav. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2005. 183 s. ISBN 80-86708-05-5.
- HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000. 776 s. ISBN 80-7178-303-x.
- HELUS, Zdeněk. *Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009. Pedagogická praxe (Portál). 288 s. ISBN 978-80-7367-628-5.
- HLÁSENSKÁ, Olga. *Možnosti resocializace osob ve výkonu trestu odnětí svobody*. Brno, 2012. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce PhDr. Pavla Pitnerová, Ph.D.

- Jak začít včelařit* [online]. Brno 2017 [cit. 2017-01-11]. Dostupné z:
<http://www.jakzacitvcelarit.cz/teorie/historie-vcelarstvi>.
- JEDLIČKA, Richard. *Děti a mládež v obtížných životních situacích: nové pohledy na problematiku životních krizí, deviací a úlohu pomáhajících profesí*. Praha: Themis, 2004. 480 s. ISBN 80-7312-038-0.
- KOSTELEJ, Jiří. *Programy zacházení s mladistvými odsouzenými*. Liberec, 2010. Bakalářská práce. Technická univerzita v Liberci. Vedoucí práce: doc. PaedDr. PhDr. Ilona Pešatová, Ph.D.
- PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2002. 222 s. ISBN 80-7178-711-6.
- PETRÁČKOVÁ, Věra a Jiří KRAUS. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 1995. 389 s. ISBN 80-200-0524-2.
- PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 1995. 292 s. ISBN 80-7178-029-4.
- Řekli o včelách a přírodě* [online]. Česko: Včelí obchůdek, [cit 2016-12-02]. Dostupné z.: <http://www.vceliobchudek.cz/vceliobchudek/5-O-VCELACH-A-VCELARENI/8-REKLI-O-VCELACH-A-PRIRODE>
- ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie: příručka pro studenty*. Praha: Portál, 2005. 286 s. ISBN 80-7178-923-2.
- SOCHŮREK, Jan. *Kapitoly z penologie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. 57 s. ISBN 978-80-7372-203-6.
- ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. 378 s. ISBN 978-80-7367-313-0.
- VÁŽANSKÝ, Mojmír. *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Print-Typia, spol. s.r.o., 2001, 175 s. ISBN 80-86384-00-4.
- Včelaři Brno* [online]. Brno 2017: 13 března 2012 [cit. 2017-01-11]. Dostupné z:
<http://www.vcelaribrno.cz/index.php/historie-velastvi>.
- Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5.
- Vazební věznice Liberec. *Program zacházení s mladistvými a mladými dospělými*. Vazební věznice Liberec: 2016.
- Vazební věznice Ostrava. *Program zacházení s mladistvými a mladými dospělými*. Vazební věznice Ostrava: 2016.
- Vazební věznice Praha Ruzyně. *Program zacházení s mladistvými a mladými dospělými*. Vazební věznice Praha Ruzyně: 2016.

- Věznice Plzeň. *Program zacházení s mladistvými a mladými dospělými*. Věznice Plzeň: 2016.
- VVaÚpVZD Brno. *Program psychologické péče u mladých osob ve výkonu vazby*. VVaÚpVZD Brno: 2016.
- VVaÚpVZD Brno. *Program zacházení s mladistvými a mladými dospělými*. VVaÚpVZD Brno: 2016.
- VVaÚpVZD Brno. *Projekt oblasti utváření vnějších vztahů Sociálně pracovní poradenství*. VVaÚpVZD Brno: 2016.
- VVaÚpVZD Brno. *Projekt pracovní aktivity Chci pracovat*. VVaÚpVZD Brno: 2016.
- VVaÚpVZD Brno. *Projekt vzdělávací aktivity Základy pravidel silničního provozu*. VVaÚpVZD Brno 2016.
- VVaÚpVZD Brno. *Projekt zájmové aktivity Dárky z hlíny*. VVaÚpVZD Brno: 2016.
- VVaÚpVZD Brno. *Projekt zájmové aktivity Kultura slovem i obrazem*. VVaÚpVZD Brno: 2016.
- VVaÚpVZD Brno. *Projekt zájmové aktivity Stolní tenis*. VVaÚpVZD Brno: 2016.
- VS ČR. *Narizení generálního ředitele VS ČR 5/2016, o zaměstnancích a příslušnících Vězeňské služby ČR zabezpečujících výkon vazby, výkon trestu odnětí svobody a výkon zabezpečovací detence ze dne 5. února 2016*
- VS ČR. *Narizení generálního ředitele VS ČR 71/2013 o vazebních věznicích a profilaci věznic Vězeňské služby České republiky*.
- VS ČR [online]. Brno 2016: Vazební věznice a ÚVZD Brno [cit. 2016-12-11]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/veznice-brno-20/o-nas-1567/zakladni-informace-21/>.
- VS ČR [online]. Brno 2016: Vězeňská služba České republiky 2012 [cit. 2016-12-11] Dostupné z: <http://www.vscr.cz/oj/>.
- VS ČR [online]. Brno 2016: Vazební věznice a ÚVZD Brno [cit. 2016-12-11]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/veznice-brno-20/informacni-servis-1568/statisticke-udaje-822/>.
- VS ČR [online]. Brno 2016: Vazební věznice a ÚVZD Brno [cit. 2016-12-11]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/veznice-brno-20/o-nas-1567/zakladni-informace-21/>.
- VS ČR [online]: Brno 2017: VS ČR 2015 [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/1655/file/PDF/data-sou-2015.pdf

Přílohy

A Profilace věznic

Podle NGŘ Vězeňské služby České republiky 71/2013 o vazebních věznicích a profilaci věznic Vězeňské služby České republiky jsou věznice rozděleny takto:

1. Vazební věznice jsou:
 - Vazební věznice a ústav pro výkon zabezpečovací detence Brno,
 - Vazební věznice České Budějovice,
 - Vazební věznice Hradec Králové,
 - Vazební věznice Liberec,
 - Vazební věznice Litoměřice,
 - Vazební věznice Olomouc,
 - Vazební věznice Ostrava,
 - Vazební věznice Praha Pankrác,
 - Vazební věznice Praha Ruzyně,
 - Vazební věznice Teplice.
2. Zvláštní oddělení věznice pro výkon vazby jsou:
 - Věznice Břeclav,
 - Věznice Ostrov,
 - Věznice Plzeň,
 - Věznice Světlá nad Sázavou,
 - Věznice Znojmo.
3. Věznicemi s dohledem jsou:
 - Věznice Odolov – objekt Přední Labská,
 - Věznice Příbram – objekt Pracov.

Ve věznicích s dohledem jsou zřízena oddělení pro výkon trestu:

- Věznice Odolov – objekt Přední Labská
 - a) oddělení s dohledem,
 - b) oddělení s dozorem.
 - Věznice Příbram – objekt Pracov
 - a) oddělení s dohledem,
 - b) oddělení s dozorem.
4. Věznicemi s dozorem jsou:
 - Věznice Břeclav – objekt Poštorná,
 - Věznice Kynšperk nad Ohří,
 - Věznice Odolov – objekt Odolov.

- Věznice a ústav pro výkon zabezpečovací detence Opava – objekt Krnovská,
- Věznice Ostrov,
- Věznice Rapotice.

Ve věznicích s dozorem jsou zřízena oddělení pro výkon trestu:

- Věznice Břeclav – objekt Poštorná
 - a) oddělení s dohledem,
 - b) oddělení s dozorem,
 - c) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených trvale pracovní nezařaditelných mužů ve věznici s dozorem.
 - Věznice Kynšperk nad Ohří
 - a) oddělení s dozorem,
 - b) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených trvale pracovní nezařaditelných ve věznici s dozorem.
 - Věznice Odolov – objekt Odolov
 - a) oddělení s dozorem.
 - Věznice a ústav pro výkon zabezpečovací detence Opava – objekt Krnovská
 - a) oddělení s dozorem,
 - b) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených příslušníků bezpečnostních sborů, vojáků z povolání a strážníků obecní policie ve věznici s dozorem.
 - Věznice Ostrov
 - a) oddělení s dozorem,
 - b) oddělení s ostrahou,
 - c) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených s poruchou osobnosti a chování, způsobenou užíváním návykových látek ve věznici s dozorem,
 - Věznice Rapotice
 - a) oddělení s dohledem,
 - b) oddělení s dozorem,
 - c) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených trvale pracovní nezařaditelných ve věznici s dozorem.
5. Věznicemi s ostrahou jsou:
- Věznice Bělušice,
 - Věznice Břeclav – objekt Břeclav,
 - Věznice Heřmanice,
 - Věznice Horní Slavkov,

- Věznice Jiřice,
- Věznice Kuřim,
- Věznice Nové Sedlo,
- Věznice a ústav pro výkon zabezpečovací detence Opava – objekt Olomoucká,
- Věznice Oráčov,
- Věznice Pardubice,
- Věznice Plzeň,
- Věznice Příbram – objekt Dubenec,
- Věznice Rýnovice,
- Věznice Stráž pod Ralskem,
- Věznice Světlá nad Sázavou,
- Věznice Vinařice,
- Věznice Znojmo.

Ve věznicích s ostrahou jsou zřízena oddělení pro výkon trestu:

- Věznice Bělušice
 - a) oddělení s dozorem,
 - b) oddělení s ostrahou,
 - c) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených s poruchou osobnosti a chování, způsobenou užíváním návykových látek ve věznici s ostrahou.
- Věznice Břeclav – objekt Břeclav
 - a) oddělení s dohledem,
 - b) oddělení s ostrahou,
 - c) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených trvale pracovně nezařaditelných ve věznici s dohledem,
 - d) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených trvale pracovně nezařaditelných ve věznici s ostrahou.
- Věznice Heřmanice
 - a) oddělení pro výkon trestu mladistvých,
 - b) oddělení s dozorem,
 - c) oddělení s ostrahou,
 - d) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených s mentální retardací ve věznici s ostrahou,
 - e) oddělení specializované pro výkon ochranného léčení protialkoholního a léčení pro patologické hráčství ve věznici s ostrahou.

- Věznice Horní Slavkov
 - a) oddělení s ostrahou,
 - b) oddělení s dozorem se zesíleným stavebně technickým zabezpečením,
 - c) oddělení s ostrahou se zesíleným stavebně technickým zabezpečením,
 - d) oddělení se zvýšenou ostrahou se zesíleným stavebně technickým zabezpečením,
 - e) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených s poruchou duševní a poruchou chování ve věznici s ostrahou.
- Věznice Jiřice
 - a) oddělení s dozorem,
 - b) oddělení s ostrahou,
 - c) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených s poruchou duševní a poruchou chování ve věznici s ostrahou.
- Věznice Kuřim
 - a) oddělení s dozorem,
 - b) oddělení s ostrahou,
 - c) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených s poruchou osobnosti a chování způsobenou užíváním návykových látek ve věznici s ostrahou,
 - d) oddělení specializované pro výkon ochranného léčení sexuologického ve věznici s ostrahou.
- Věznice Nové Sedlo
 - a) oddělení s dozorem,
 - b) oddělení s ostrahou,
 - c) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených s poruchou osobnosti a chování, způsobenou užíváním návykových látek ve věznici s dozorem,
 - d) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených s poruchou osobnosti a chování, způsobenou užíváním návykových látek ve věznici s ostrahou.
- Věznice a ústav pro výkon zabezpečovací detence Opava – objekt Olomoucká
 - a) oddělení s dohledem pro výkon trestu odsouzených žen,
 - b) oddělení s dozorem pro výkon trestu odsouzených žen,
 - c) oddělení s ostrahou pro výkon trestu odsouzených žen,
 - d) oddělení se zvýšenou ostrahou pro výkon trestu odsouzených žen,

- e) oddělení se zesíleným stavebně technickým zabezpečením pro výkon trestu odsouzených žen ve věznici s ostrahou,
 - f) oddělení se zesíleným stavebně technickým zabezpečením pro výkon trestu odsouzených žen ve věznici se zvýšenou ostrahou,
 - g) oddělení specializované pro výkon ochranného léčení protitoxikomanického, protialkoholního a léčení pro patologické hráčství u odsouzených žen ve věznici s dohledem,
 - h) oddělení specializované pro výkon ochranného léčení protitoxikomanického, protialkoholního a léčení pro patologické hráčství u odsouzených žen ve věznici s dozorem,
 - i) oddělení specializované pro výkon ochranného léčení protitoxikomanického protialkoholního a léčení pro patologické hráčství u odsouzených mužů ve věznici s dozorem,
 - j) oddělení specializované pro výkon ochranného léčení protitoxikomanického, protialkoholního a léčení pro patologické hráčství u odsouzených žen ve věznici s ostrahou,
 - k) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených žen s poruchami duševními a poruchami chování s individuálním zacházením ve věznici s dozorem,
 - l) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených žen s poruchami duševními a poruchami chování s individuálním zacházením ve věznici s ostrahou,
 - m) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených žen s poruchami duševními a poruchami chování s individuálním zacházením ve věznici se zvýšenou ostrahou.
- Věznice Oráčov
 - a) oddělení s dozorem,
 - b) oddělení s ostrahou.
 - Věznice Pardubice
 - a) oddělení pro výkon trestu mladistvých,
 - b) oddělení s dozorem,
 - c) oddělení s ostrahou,
 - d) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených trvale pracovně nezařaditelných ve věznici s dozorem,
 - e) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených trvale pracovně nezařaditelných ve věznici s ostrahou.

- Věznice Plzeň
 - a) oddělení s dozorem
 - b) oddělení s ostrahou,
 - c) oddělení se zvýšenou ostrahou,
 - d) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených s poruchou osobnosti a chování, způsobenou užíváním návykových látek ve věznici s ostrahou,
 - e) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených trvale pracovně nezařaditelných ve věznici se zvýšenou ostrahou.
- Věznice Příbram-objekt Dubenec
 - a) oddělení s dohledem,
 - b) oddělení s dozorem,
 - c) oddělení s ostrahou,
 - d) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených s poruchou osobnosti a chování, způsobenou užíváním návykových látek ve věznici s ostrahou.
- Věznice Rýnovice
 - a) oddělení s dozorem,
 - b) oddělení s ostrahou,
 - c) oddělení s ostrahou se zesíleným stavebně technickým zabezpečením,
 - d) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených s poruchami duševními a poruchami chování s individuálním zacházením ve věznici s ostrahou,
 - e) oddělení specializované pro výkon ochranného léčení protitoxikomanického ve věznici s ostrahou.
- Věznice Stráž pod Ralskem
 - a) oddělení s dozorem,
 - b) oddělení s ostrahou,
 - c) oddělení s dozorem se zesíleným stavebnětechnickým zabezpečením,
 - d) oddělení s ostrahou se zesíleným stavebně technickým zabezpečením,
 - e) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených s mentální retardací ve věznici s dozorem,
 - f) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených příslušníků bezpečnostních sborů, vojáků z povolání a strážníků obecní policie ve věznici s ostrahou.
- Věznice Světlá nad Sázavou

- a) oddělení s dohledem pro výkon trestu odsouzených žen,
 - b) oddělení s dozorem pro výkon trestu odsouzených žen,
 - c) oddělení s ostrahou pro výkon trestu odsouzených žen,
 - d) oddělení se zvýšenou ostrahou pro výkon trestu odsouzených žen,
 - e) oddělení pro výkon trestu odsouzených mladistvých žen,
 - f) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených žen trvale pracovně nezařaditelných ve věznici s dohledem,
 - g) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených žen trvale pracovně nezařaditelných ve věznici s dozorem,
 - h) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených žen trvale pracovně nezařaditelných ve věznici s ostrahou,
 - i) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených žen trvale pracovně nezařaditelných ve věznici se zvýšenou ostrahou,
 - j) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených matek nezletilých dětí ve věznici s dohledem,
 - k) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených matek nezletilých dětí ve věznici s dozorem,
 - l) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených matek nezletilých dětí ve věznici s ostrahou.
- Věznice Vinařice
 - a) oddělení s dozorem,
 - b) oddělení s ostrahou,
 - c) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených s mentální retardací ve věznici s ostrahou.
 - Věznice Znojmo
 - a) oddělení s dozorem,
 - b) oddělení s ostrahou,
 - c) oddělení specializované pro výkon ochranného léčení protitoxikomanického ve věznici s dozorem.
6. Věznicemi se zvýšenou ostrahou jsou:
- Věznice Karviná,
 - Věznice Mírov,
 - Věznice Valdice.
- Ve věznicích se zvýšenou ostrahou jsou zřízena oddělení pro výkon trestu:
- Věznice Karviná
 - a) oddělení s dozorem,

- b) oddělení s ostrahou,
- c) oddělení se zvýšenou ostrahou,
- d) oddělení se zvýšenou ostrahou se zesíleným stavebně technickým zabezpečením,
- e) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených s mentální retardací ve věznici se zvýšenou ostrahou,
- f) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených trvale pracovně nezařaditelných ve věznici s ostrahou,
- g) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených trvale pracovně nezařaditelných ve věznici se zvýšenou ostrahou.

- Věznice Mírov

- a) oddělení s dozorem,
- b) oddělení s ostrahou,
- c) oddělení se zvýšenou ostrahou,
- d) oddělení se zvýšenou ostrahou se zesíleným stavebně technickým zabezpečením,
- e) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených s poruchou duševní a poruchou chování ve věznici se zvýšenou ostrahou.

- Věznice Valdice

- a) oddělení s dozorem,
- b) oddělení s ostrahou,
- c) oddělení se zvýšenou ostrahou,
- d) oddělení se zvýšenou ostrahou se zesíleným stavebně technickým zabezpečením,
- e) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených s poruchou duševní a poruchou chování ve věznici se zvýšenou ostrahou,
- f) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených s poruchou osobnosti a chování způsobenou užíváním návykových látek ve věznici se zvýšenou ostrahou.

7. Věznice pro mladistvé je Věznice Všehrdy.

Ve Věznici Všehrdy jsou zřízena oddělení pro výkon trestu:

- a) oddělení pro výkon trestu mladistvých,
- b) oddělení s dohledem,
- c) oddělení s dozorem,
- d) oddělení specializované pro výkon trestu mladistvých odsouzených s poruchami duševními a s poruchami chování s individuálním zacházením,

- e) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených s poruchou osobnosti a chování způsobenou užíváním návykových látek ve věznici s dozorem.

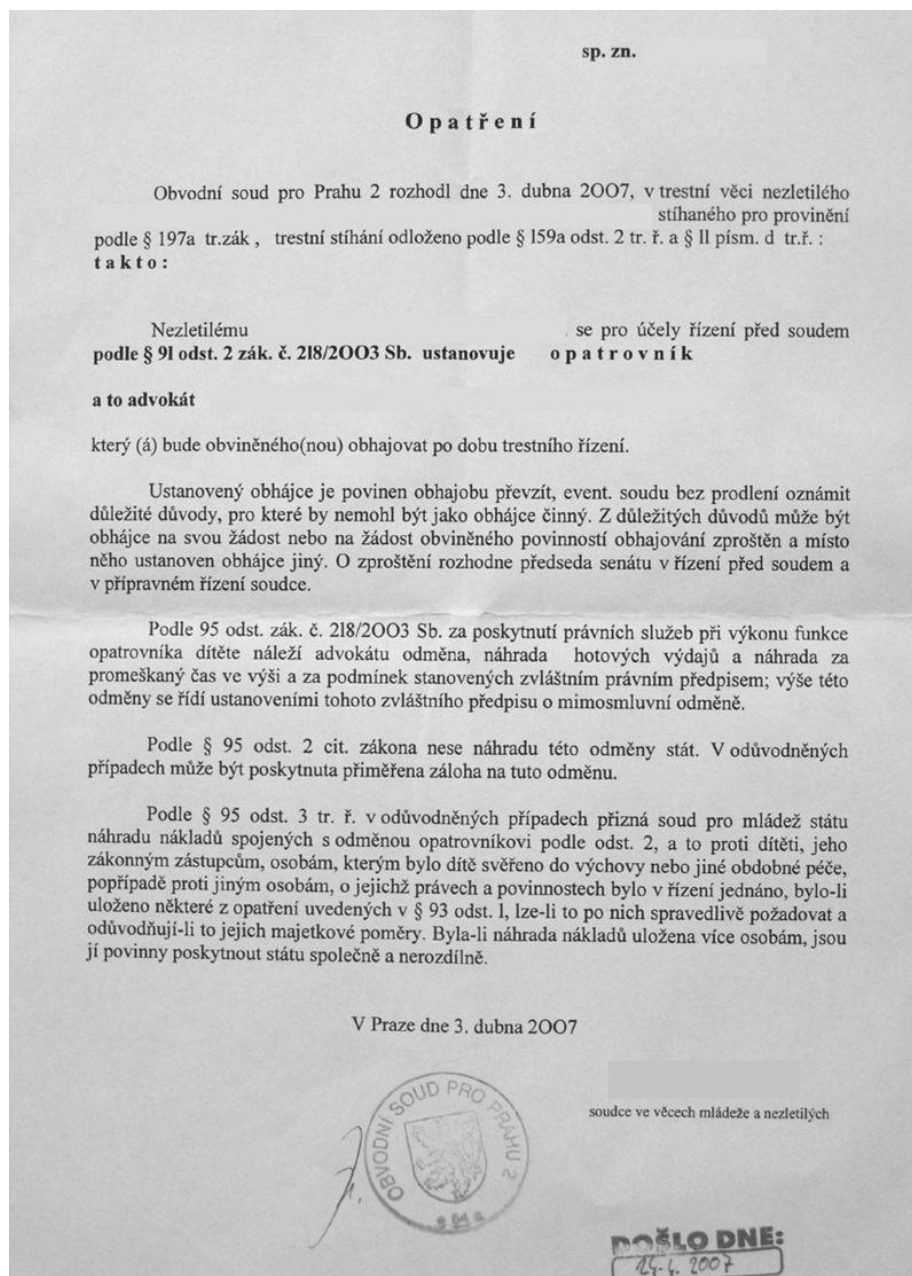
8. Zvláštní oddělení vazební věznice.

Ve vazebních věznicích jsou zřízena zvláštní oddělení pro výkon trestu:

- Vazební věznice a ústav pro výkon zabezpečovací detence Brno
 - a) oddělení s dozorem,
 - b) oddělení s ostrahou,
 - c) oddělení s ostrahou se zesíleným stavebně technickým zabezpečením.
- Vazební věznice České Budějovice
 - a) oddělení s dozorem,
 - b) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených trvale pracovně nezařaditelných, žen ve věznici s dozorem,
 - c) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených trvale pracovně nezařaditelných žen ve věznici s ostrahou.
- Vazební věznice Hradec Králové
 - a) oddělení s dozorem - objekt Hradec Králové,
 - b) oddělení s ostrahou - objekt Hradec Králové,
 - c) oddělení s dohledem - objekt Pouchov.
- Vazební věznice Liberec
 - a) oddělení s dozorem,
 - b) oddělení s ostrahou,
 - c) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených s poruchou duševní a poruchou chování ve věznici s dozorem,
 - d) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených trvale pracovně nezařaditelných mužů ve věznici s ostrahou,
 - e) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených s poruchami duševními a poruchami chování s individuálním zacházením ve věznici s dozorem.
- Vazební věznice Litoměřice
 - a) oddělení s dozorem,
 - b) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených trvale pracovně nezařaditelných mužů ve věznici s ostrahou.
- Vazební věznice Olomouc
 - a) oddělení s dozorem.
- Vazební věznice Ostrava

- a) oddělení s dozorem pro výkon trestu odsouzených žen,
 - b) oddělení s dozorem pro výkon trestu odsouzených mužů,
 - c) oddělení s ostrahou pro výkon trestu odsouzených mužů,
 - d) oddělení s dozorem se zesíleným stavebně technickým zabezpečením pro výkon trestu odsouzených mužů,
 - e) oddělení s ostrahou se zesíleným stavebně technickým zabezpečením pro výkon trestu odsouzených mužů,
 - f) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených trvale pracovně nezařaditelných mužů ve věznici s dozorem.
- Vazební věznice Praha Pankrác
 - a) oddělení s dohledem,
 - b) oddělení s dozorem,
 - c) oddělení s ostrahou,
 - d) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených trvale pracovně nezařaditelných mužů ve věznici s ostrahou.
- Vazební věznice Praha Ruzyně
 - a) oddělení s dozorem pro výkon trestu odsouzených mužů – objekt Ruzyně,
 - b) oddělení s ostrahou pro výkon trestu odsouzených mužů – objekt Ruzyně,
 - c) oddělení s dohledem pro výkon trestu odsouzených žen – objekt Řepy,
 - d) oddělení s dozorem pro výkon trestu odsouzených žen – objekt Řepy,
 - e) oddělení s dohledem pro výkon trestu odsouzených žen – objekt Velké Přílepy,
 - f) oddělení s dozorem pro výkon trestu odsouzených žen – objekt Velké Přílepy,
 - g) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených trvale pracovně nezařaditelných žen ve věznici s dohledem – objekt Řepy,
 - h) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených trvale pracovně nezařaditelných mužů ve věznici s dozorem – objekt Ruzyně.
- Vazební věznice Teplice
 - a) oddělení s dozorem pro výkon trestu odsouzených mužů,
 - b) oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených trvale pracovně nezařaditelných žen ve věznici s ostrahou,
- oddělení specializované pro výkon trestu odsouzených trvale pracovně nezařaditelných mužů ve věznici s ostrahou.

B Opatření, kterým se nezletilému ustanovuje opatrovník pro účely řízení před soudem

Obr. 3 Opatření, kterým se nezletilému ustanovuje opatrovník pro účely řízení před soudem. (<https://cs.wikipedia.org/wiki/Mladistv%C3%BD>)

C Týdenní plán preventivně-výchovných, vzdělávacích, sportovních a zájmových aktivit pro mladistvé

Tab. 1 Týdenní plán preventivně-výchovných, vzdělávacích, sportovních a zájmových aktivit pro mladistvé

od 28. 11. do 4. 12. 2016												
Den	Čas 8:00	9:00	10:00	11:00	12:00	13:00	14:00	15:00	16:00	17:00	18:00	19:00
Pondělí	PT pracovní aktivita	VA výukový program, d.ú + učivo	VA 9:00 – 10:30	oběd	SA Stolní tenis 3	ZA relaxační 35	ZA relaxační 35	ZA četba, sp.hry, TV samostatně na celách		večeře	ZA četba, sp. hry, TV samostatně na celách	
Úterý	VA počítač. minimum 19	VA výukový program, d.ú + učivo	VA 9:00 – 10:30	oběd	ZA relax. pr. 35	ZA relax. pr. 35	ZA relax. pr. 19	ZA četba, sp. hry, TV samostatně na celách		večeře	ZA četba, sp. hry, TV samostatně na celách	
Středa	ZA relaxační program	VP výukový program	VA vzdělávání dopr.	oběd	PVP květiny	ZA 19 PVP	Relaxační program PVP psych.	VA Úkoly 35	ZA relax. pr. 15:30-	večeře	ZA četba, sp. hry, TV samostatně na	

		35	výchova				péče		17:00		celách
Čtvrtek	PT pracovní aktivita	VP výuka 35	VA vzdělávání 35	oběd	SA Stolní tenis 3	ZA relax. pr. 19	ZA relax. pr. 35	ZA četba, sp. hry, TV samostatně na celách	večeře	ZA četba, sp. hry, TV samostatně na celách	
Pátek	SA Stolní tenis 3	VP výukový program, d.ú + učivo	ZA relax. pr. 19	oběd	ZA relax. pr. 35	VA Úkoly 35	ZA relax. pr. 19	ZA četba, sp. hry, TV samostatně na celách	večeře	ZA četba, sp. hry, TV samostatně na celách	
Sobota	Zájmová činnost-četba společenské hry, sledování TV samostatně na celách										
Neděle	Zájmová činnost-četba společenské hry, sledování TV samostatně na celách										

Zdroj: Týdenní plán preventivně-výchovných, vzdělávacích, sportovních a zájmových aktivit pro mladistvé 2016

Legenda:

VA - vzdělávací aktivita

PVP - preventivně výchovný program

SA - sportovní aktivity

ZA - zájmové aktivity

VP – keramika

PT - pracovní terapie

Legenda místností:

3 - tělocvična na oddělení A/1

19 - zadní učebna na oddělení A/1

35- přední učebna na oddělení A/1

D Vyhodnocení programových aktivit na oddělení „A1“, v týdnu od 31. 10. 2016 do 6. 11. 2016.

Tab. 2 Vyhodnocení programových aktivit na oddělení „A1“, v týdnu od 31. 10. 2016 do 6. 11. 2016.

Den	Dopoledne	Odpoledne
Pondělí	PT – prac. výchova (úklidy) 2 obv. VA – vzdělávací aktivita „Škola za školou“ - sloh, dopis - mě, mně - dělení dvojcif. č. 2 obv.	ZA – relaxační program – TV 1 obv. SA - stolní tenis 0
Úterý	VA –PC minimum (test biologie) 2 obv. VA – vzdělávací aktivita „Škola za školou“ - opak. d. ú mě. - zeměpis-EU +hospod. mapa 2 obv.	ZA – relaxační program – TV 1 ods.. SA - stolní tenis 0
Středa	VA - základy silnič. provozu-značky test 2 obv. PVP- soc. práv. poradenství - řešení aktuálních dotazů 2 obv.	ZA – relaxační program – TV 2 ods. PVP - psychol. péče 2 obv. SA - stolní tenis 2 obv.
Čtvrtek	PT – prac. výchova(úklidy)-úklid učebny 2 obv. VA – vzdělávací aktivita „Škola za školou“. - doplňovačky, - dělení - města ČR2 2 obv.	ZA – relaxační program – TV 1 ods. SA - stolní tenis 2 obv.

Pátek	VA – výukový program - doplňování i,y 2obv. SA - stolní tenis 2 obv. ZA – relaxační program – samostatně 3 ods.	ZA – relaxační program – samostatně 1 ods. (+vzdělávací aktivity -zadání d ú. na celu) 2 obv.
Sobota Neděle	Osobní volno + vycházky Zájmová činnost, četba, společenské hry, sledování TV - samostatně na celách	

Zdroj: Vyhodnocení programových aktivit na oddělení „A1“, 2016.

Legenda:

VA - vzdělávací aktivita

PVP - preventivně výchovný program

SA - sportovní aktivity

ZA - zájmové aktivity

PT - pracovní terapie

E Materiálové vybavení

Tab. 3 Základní pomůcky a vybavení pro včelaření

název položky	počet kusů/bal.	cena v Kč/ks	cena celkem Kč	pořadí nákupu
Včelařské rukavice kůže	6	189	1134	1
Včelařská blůza s kloboukem	6	699	4194	1
Úl zateplený	4	3089	12356	1
Clips plast	4	45	180	1
Chovatelský kalendář	1	25	25	2
Klíčka přidávací jednoduchá	4	59	236	1
Bedna včelotěsná	4	520	2080	1
Kleště zvedací	2	81	162	1
Lampa vysušovací	1	141	141	2
Rozpěrák kovaný	2	99	198	1
Sírné knoty	1	49	49	2
Smetáček	2	44	88	1
Včelařský dýmák velký	2	362	724	1
Cedule Pozor včely	4	75	300	1
Cedník dvojitý vypouklý nerez	5	690	3450	2
Odvíčkovací stůl plast	1	6029	6029	2
Vidlička odvíčkovací dřevo lomená	2	195	390	2
Plastová nádoba s výpustí	8	530	4240	2
Plastová nádoba s víkem na 25 kg medu	6	112	672	2
sklenice facette balené 96	2	595	1190	2
Víčko ČSV - český med twist 82	200	2,3	460	2
Děrovač rámků	2	424	848	3
Drátek nerez 500 m	1	198	198	3
El. zatavovač s regulací	1	1278	1278	3
Forma na sbíjení rámků	2	320	640	3
Hřebíčky 1Kg	2	130	260	3
Mezerníky s hřebíčky	2	24	48	3

Napínák drátku	1	112	112	3
Přířezy předvrtané 39x24	4	495	1980	3
Jehla k děrovači	1	7	7	3
zděř k děrovači N a H	1	116	116	3
DVD Jak začít včelařit od A do Z	1	190	190	1
DVD Včelaříme nástavkově	1	190	190	1
DVD Včelařský rok 1	1	190	190	1
DVD Včelařský rok 2	1	190	190	1
DVD včely zdravé a nemocné	1	190	190	1
Včelaříme jednoduše	1	125	125	1
Nástavkové včelaření	1	52	52	1
Víkendový včelař	1	260	260	1
Medomet Logar 4108	1	15 537	15537	2
Sáček na vytáčení víček	1	414	414	2
Včelí matka linie Praděd	4	650	2600	1
Oddělky	4	2400	9600	1
Mezistěny /kg	10	310	3100	3
Rojáček	4	560	2240	2
Pracovní stůl s panelem na náradí	1	10000	10000	1
Vařák na vosk elektrický - plast	1	4000	4000	3
Celkem			92663	